

lés, vízvédelem, kőzetmechanika, villamosság és gépészet szakágait művelő osztályok a bányászaton kívüli szakterületeken is (út-, vasút-, metróépítés, vegyi-, elektromos- és gépipar stb.) kamatoztassák a felhalmozott tudásukat. Említésre méltó az 1968 utáni években az útépítési kőanyagok minőségének ellenőrzésére kialakított laboratórium hálózat és a budapesti metróépítés észak-déli vonalának építésével összefüggő süllyedés-vizsgálatok, továbbá a külföldön is szabadalmaztatott „új állomásépítési technológia” kidolgozása.

A BKI igazgatójaként (1966-1979) mutatkozott meg igazán a vezetői kvalitása. A szinte minden tudományágat professzionális szinten művelő intézet a fénykorát Martos Ferenc irányítása alatt élte meg. Mindenre figyelt, mindenkire szakított időt. Az igazgatói teendői mellett az egyetemi oktatásra, a külföldi és hazai intézményekkel való kapcsolatépítésre és sok egyéb elfoglaltsággal járó tevékenységre szakított időt.

1955-ben lett a műszaki tudomány kandidátusa, 1966-ban a műszaki tudomány doktora, 1973-ban a MTA levelező, 1979-ben rendes tagja. A Föld- és Bányászati Tudományok Osztályának elnöki tisztségét 1976 és 1985 között két cikluson át töltötte be. Főszerkesztője volt az Acta Geodaetica, Geophysica et Montanistica Hungariae-nak és szerkesztő bizottsági tagja a Magyar Tudománynak és a BKL Bányászatnak.

Az Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesületben 1954-től két négyéves ciklusban töltötte be a *főtitkári* tisztséget, 1981-ben az Egyesület *tiszteleti tagjává* választotta.

Kitüntetései, díjai és tiszteleti tagságai teljes felsorolását csak a hely és az idő hiányában mellőzöm.

1979-ben a BKI-t és a Bányászati Tervező Intézetet (BÁTI) egyesítették Központi Bányászati Fejlesztési Intézet (KBFI) néven. Ennek lett (hatáskör nélküli) kutatási vezérigazgató-helyettese. Erről így vélekedett: „Az összevonáskor túlméretezett intézmény sok 'ballasztot' hurcolt magával...” – Néhány hónap elteltével kérte nyugdíjazását.

Az MTA rendes tagjaként „aktív nyugdíjas” életet élt. Erre az időre esik az általa szerkesztett „Tudományos helyzetkép a kőzetmechanikai kutatásokról” (MTA 1987) összeállítása, melyhez a részanyagokat dr. Somosvári Zsolt, dr. Kertész Pál és dr. Bodonyi József szolgáltatották. Utolsó munkája: „A természettudomány és a forradalom – 1789” (Magyar Tudomány, 1989. 7-8. szám) volt, melyben a kétszáz éves évforduló apropóján, a francia forradalomban a tudományok, különösen a természettudományok helyzetére vonatkozó ismereteket és nézeteket foglalta össze.

Befejezésül Mozart Rekviemjéből a – soha magyarul nem énekelt – Confutatis és Lacrimosa *Martos Ferenc* általi fordításából a Lacrimosa második versszakát osztom meg az olvasóval:

„Légy Te, Uram kegyelemmel,
M megbocsátó gyöngéd szívvel,
Adj nyugalmat békességgel!
Ámen.”

Egyesületi ügyek

Hagyományos szakestély Dorogon

A 2007 novemberében megtartott dorogi hagyományos szakestély a hagyományosnál többre sikeredett.

Újdonság volt, hogy először vett részt a szakestélyen városunk polgármestere, dr. *Tittman János*, és hogy két igen kedves külföldi bányász vendégünk is volt Erdélyből, akik a petrozsényi polgármester és a lupényi bányászok üdvözlését közvetítették.

A hagyományok őrzéséről a szigorú, de mindig igazságos Praeses *Kárpát Csaba* alias Cserepes, a nagy tapasztalatú Major Domus *Salzinger György* a Százhátgát, a hangszárait nem kímélő Cantus Praeses *Vöröskői István* a Piros kavics, a szorgalmas Konzekvencia *Vöröskői Zsófia* a Pálinkakis-

asszony és a megszokott Kontrapunkt *Stefán Kamburov* a. Csefi gondoskodott. Az évek óta összeszokott rutinos csapat kézben tartotta az eseményeket, teret engedve a jókedvű tatabányai, oroszlányi vendégeink szárnyalásainak. *Kiss Csaba* a. Balhész Charley nem kímélte a nevető rekeszizmokat, mikor előadta legújabb tudományos tételeit és azoknak a balekok számára is érthető magyarázatát.

A komoly pohár után egy pillanatra megálltunk, s lehajtott fejjel emlékeztünk 85 éve ezen a napon született néhai *Kmetty István* tagtársunkra, az egyesületünk volt titkására.

A Petrozsényi Polgármesteri Hivatal és a lupényi bánya küldöttei, *Ioan Velica* és *Petre Nica* a városuk polgármesterének üdvözlését tolmácsolták, átadva a város emlékérmét és kitűzőjét polgármesterünknek.

A praeses engedélyt adott, hogy *Ioan Velicának* és *Petre Nicanak* Schmidt Sándor-emlékplakettet és oklevelet adományozunk a nemzetközi bányász kapcsolatok bővítéséért folytatott eredményes tevékenységükért. Különleges pillanatok voltak, amikor vendégeink – engedélyezettetés után – elénekeltek a román Bányászhimnusz. Érdekes, hogy náluk nem ismerik a szakestély hagyományát... van még mit tennünk Erdélyben. Köszönettel fogadtuk az Egyesületünk részére tett petrozsényi meghívást.

A Cantus Praeses eredményes és fáradhatatlan munkálkodása után a szakestély a hagyományoknak megfelelően a himnuszok eléneklésével zárult. A csendesedő baráti beszélgetések a múltból szóltak.

Dr. Korompay Péter alias Petya

A budapesti helyi szervezet életéből

Évzáró taggyűlés

2007. december 5-én volt a budapesti helyi szervezet évzáró taggyűlése, melyen megjelent *Nagy Lajos*, az OMBKE alelnöke, a Bányászati Szakosztály elnöke, *dr. Gagyai Pálffy András*, az OMBKE ügyvezető igazgatója, a MTESZ főtitkára és *dr. Tóth István*, az OMBKE etikai bizottság elnöke.

Dr. Horn János elnök beszámolójában szólt a 2007. évi munkáról (2007-ben 20 szakmai program – előadás, szakmai kirándulás – valósult meg), majd a 2008. évi tervezett programokról.

Nagy Lajos köszöntése után *dr. Tamásy István*, *dr. Simon Kálmán*, *dr. Tóth István*, *Pálffy Gábor*, *dr. Vojuczky Péter* és *dr. Gagyai Pálffy András* szóltak hozzá. Mindnyájan pozitívan értékelték a 2007. évi munkát és fontosnak tartották, hogy az Egyesület minden fórumon emeljen szót hazai természeti erőforrások hasznosítása mellett, és szakmai alapon ismertesse a bányászatunkat elutasító hibás szemléletű döntések káros nemzetgazdasági következményeit.

A hozzászólások után az elnök könyvtárából könyvsorsolás zajlott le, melyen minden résztvevő az érdeklődésének megfelelő szakmai írást nyert, majd fehér asztal melletti baráti beszélgetéssel zárult a program.

Dr. Horn János

A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség bemutatása

Annak ellenére, hogy a vasutasstrájk miatt több tagtársunk jelezte, hogy nem tud eljönni, 2008. február 4-én szinte zsúfolásig megtelt az OMBKE Mikoviny terme *Márkus Eszternek*, a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség (NFÜ) menedzserének „A Nemzeti Fejlesztési Ügynökség bemutatása, a KEOP program” c. előadására.

Az előadás első részében áttekintést kaptunk a 2004-2006-os Nemzeti Fejlesztési Terv (NFT 1) eredményeiről: húszezer nyertes pályázó 720 milliárd forint támogatást nyert el. Megtudhattuk, hogy az Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-2013-at (ÚMFT) és a kapcsolódó 15 Operatív Programot az Európai Unió 2007 májusában, illetve szeptemberében az elsők között fogadta el, és Magyarország volt az első uniós tagállam, ahol ennek keretében megjelentek pályázati kiírások.

A 2007-es évet a fejlesztéspolitika sikerei jellemezték, hiszen az ÚMFT első évében 182 pályázati kiírás jelent meg, összesen 1300 milliárd forint keretre. Múlt évben 2500 pályá-

zó nyert támogatást az új pályázati kiírások nyomán, míg a legtöbb uniós országban épphogy megjelentek a felhívások.

Az ÚMFT pályázatai újszerűek és egyszerűbbek az NFT 1 kiírásaihoz képest. Megtudhattuk, hogy az elmúlt évek tapasztalatai alapján enyhítették a biztosítékrendszer, csökkent a pályázatok benyújtásánál szükséges adminisztráció és átláthatóbb lett a pályázatértékelés. Az előadó kiemelte, hogy az Európai Unióban egyedülálló módon az NFÜ a pályázati kiírásokat is társadalmi egyeztetésre bocsátja.

Sok pályázó számára jelent nagy könnyebbséget, hogy bevezették az automatikus pályázatértékelést egyes kiírásoknál. Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az a pályázó, amelyik megfelel a kiírásban megfogalmazott feltételeknek és vállalja az előírt követelmények teljesítését, egyszerű adatellenőrzés után megkaphatja a kikalkulált támogatást.

A Környezet és Energia Operatív Program (KEOP) több szempontból is érdekes számunkra. A 2007-2013-as időszakban közel ötmilliárd eurós keretű program második prioritása a vízbázisvédelmet tűzte ki célul a felszínközeli talajvizek, a karsztvízkészlet és az ivóvízellátásra használt rétegvezek megőrzése révén. Itt nagy szerepe lehet a bányáknak, bánya-meddőknak. 2007 decembere óta a KEOP 2.2.3. pályázati kiírás keretében támogatást lehet igényelni olyan diagnosztikai munkákra, amelyek célja a felszín alatti vizek szennyezésének megakadályozása, különös tekintettel a sérülékeny földtani környezetben lévő, valamint a távlati ivóvízellátást szolgáló vízbázisokra. Meghívásos pályázat keretében pedig a szennyezett területek kármentesítésére ad támogatást az ÚMFT KEOP 2.4.0. pályázata.

Az előadó igen értékes, nagy szakmai tartalommal és világos ábrákkal tarkított előadásában részletesen szólt az ÚMFT megújuló energia prioritásáról, amely azokat a hő- és/vagy villamosenergia-termelésre, valamint bioetanol-előállításra fókuszáló projekteket kívánja támogatni, amelyek eredményeként a megújuló energiaforrásokból termelt hő- és villamosenergia részaránya a teljes hazai energiafogyasztáson belül növekszik, hozzájárulva a fosszilis energiahordozók felhasználásával járó CO₂-kibocsátás mérsékléséhez. Újdonság volt, hogy korlátozott mértékben támogathatóak a megújuló energiaforrások használatát más, fosszilis energiaforrások használatával kombináló fejlesztések is, amennyiben ezek elősegítik a megújuló energiaforrások arányának növekedését, és mérséklik a fosszilis energiahordozó-felhasználást.

Az előadás végén rövid áttekintést kaptunk a leghátrányosabb kistérségeknek szóló célzott támogatások rendszeréről, valamint az NFÜ társadalmi egyeztetési módszereiről. Utóbbi kapcsán megtudhattuk, hogy idén itt is újításokat vezettek be: a társadalmi egyeztetések átláthatósága érdekében a pályázati kiírások véleményezése ma már az interneten erre a célra kialakított fórumon történik. Ennek révén az egyeztetésben résztvevő partnerek egymás véleményét is megismerhetik, és ennek figyelembevételével tudják kialakítani álláspontjukat.

Az előadás után *dr. Vojuczky Péter*, *Blaha Béla* és *Oplaznik Gusztáv* szóltak hozzá, illetve tettek fel kérdéseket, amelyekre az előadó pontos, részletes válaszokat adott, majd az NFÜ intézményrendszerét bemutató kiadványát és pályázati tájékoztató anyagait adta át a résztvevőknek.

Ezt követően a helyi szervezet elnöke tájékoztatást adott a további programokról és a „Jó szerencsét!” köszöntés elfogadásának 114. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségről.

Dr. Horn János

2007-ben Borsodban történt

2006 decemberében elnökségi ülésen fogadtuk el azt az éves programtervet, amely meghatározta 2007. évi feladatainkat, különös tekintettel arra, hogy abban az évben emlékeztünk meg a helyi szervezet megalakulásának 110 éves évfordulójáról. A terv előkészítésénél tudomásul kellett azt vennünk, hogy megszűnt a mélyműveléses bányászati tevékenység Borsodban, nincs már bányavállalat, amely anyagilag támogatná munkánkat, azonban továbbra is kiemelt helyen a hagyományápolás szerepel, támaszkodva alapítványunk adta lehetőségekre. Tervbe vettük még két további helyen emlékhely kialakítását is. Az év végén örömmel állapítottuk meg, amit célul tűztünk ki, azt teljesíteni tudtuk.

Januárban *Kropkó Péter* bányamérnök – a világismert triatlonista – tartott élménybeszámolót és mutatta be könyvét. Megismerhettük azt a munkát, amit végeznie kellett ahhoz, hogy világhírnévre tehessen szert. Gratuláltunk eredményeihez, további eredményes munkát kívánva.

Februárban *dr. Némethi Lajos* igazgató: A BAZ Megyei Fejlesztési Tanács szervezete, működése és eredményei címmel mutatta be szemléletes előadásában tevékenységüket. Több hozzászólás és kérdés hangzott el e témában, mert nem ismertük igazán az elvégzett munkát.

Márciusban *Balikó László*: Új logisztikai központ megvalósulása a Miskolci Ipari Parkban c. rendkívül érdekes előadását hallgathattuk meg, melyben vázolta a jövőképet e vonatkozásban is.

Áprilisban a Miskolci Egyetem vendégei voltunk, ahol *dr. Bóhm József* dékán meghívására jelentünk meg. Megismerkedhettünk Alma Materünk jelenlegi helyzetével, az aktuális feladatokkal, a várható jövővel. A találkozón részt vett *dr. Mang Béla* rektorhelyettes is, aki a tervezett fejlesztésekről adott mindenre kiterjedő ismertetést.

Május hónapban kirándulást szerveztünk Mádra. Cél a zsinagóga megtekintése volt. A világhíres épület rendbetétele után méltán vívja ki a szakemberek elismerését, és egyre több látogató tekinti meg az épületet. A benne kialakított múzeum megtekintésére kevés volt az idő, amit sajnálni lehetett. Ezután megtekintettük a katolikus templomot is, melynek „vállalkozó” plébánosa saját termelésű kiváló boraival kínálta meg a szomszjas bányászok jelenlévő csoportját.

Május 11-én, Miskolc Napján a Nemzeti Színházban vettük át az „Év civil szervezete” kitüntetést, mely szervezetünknek nagy elismerését jelentett. Ebben a hónapban avattuk fel a lillafüredi vasút Bányász Megállóját a volt Mártabánya emlékére. A jól sikerült ünnepségen a vonaton utazók nagy tapsal köszöntötték a Bányászzenekart.

Júniusban kirándultunk Egerszalókra, ahol szakavatott kísérővel megtekintettük az építkezés befejezése előtt álló fürdőt és épületeit, majd közös ebédet vettünk részt a Szépasszony-völgyben. A kirándulás koccintással és „csendes” nótaszóval zárult. Meg kell ismételni – hangzott el. Ebben a hónapban került sor arra a Szakigazgatási Konferenciára, amelyet az OMBKE helyi szervezetének 110 éves megalakulásának emlékére szerveztünk. Ennek híradása már megtörtént.

Júliusban autóbusszal részt vettünk Rosenbergen a német Knappentagon.

Augusztusban Sátoraljaújhelyre utaztunk, megmásztuk a Kopasz hegyet, megtekintettük a Kálváriát és megcsodáltuk a szlovák hegyeket, melyek onnan csupán „karnyújtás”-ra voltak. Sárospatakon ebédeltünk és megkóstoltuk a hegy levét, mely nem volt azonos a „Borsodi víz”-zel.

Szeptemberben megveszerte bányásznap megemlékezésekre került sor. Valamennyin részt vettünk és elhelyeztük a

megemlékezés virágait. A feketevölgyi bányászok emlékére Felsőnyáradon emlékműavatásra került sor, ahol *Gyárfás Ildikó* és *Gúr Nándor* országgyűlési képviselők is jelen voltak ünnepi avatóbeszédet mondva.

Októberben Rozsnyó városa volt kirándulásunk célja. Szakavatott kísérőnk *Hadobás Sándor* múzeumigazgató volt, akinek köszönhetően kiváló idegenvezetés mellett tekinthettük meg a Bányamúzeumot, majd Rozsnyó városát. A látottak messze az elvárás feletti voltak. Még ebben a hónapban Debrecenben megtekintettük a *Leonardo Da Vinci* kiállítást. Lenyűgöző volt.

Novemberben – szokásunkhoz híven – a Mindszenty temetőben koszorút helyeztünk el elhunyt bányász kollégáink emlékére, tiszteletére. Ezt követően meghallgattuk a Miskolc Városi Nyugdíjas Érdekvédelmi Szövetség elnökének, *Teszárovcis Miklósnak* érdekes előadását, melyben a városi nyugdíjasok tevékenységét, lehetőségeit ismertette tagjainkkal.

Decemberben került sor a hagyományos Borbála-napi misére és szakestélyre. Ekkor avattuk fel Felsőtelekesen azt az emlékművet, amelyet a község bányászai alapítványunk támogatásával hoztak létre. Evvel az emlékhelyek száma Borsodban 27 lett.

A helyi szervezet vezetése nevében kívánom megköszönni valamennyi tag eredményes tevékenységét, a hagyományok ápolását. Reméljük, hogy a jövőben is hasonló munkát tudunk végezni.

Lóránt Miklós

Szakmai előadás Dorogon

Október végén a dorogi József Attila Művelődési Ház brigádtermében tagságunk *Sasvári Géza* bányamester alias Gyökér előadására gyűlt össze. A DVD vetítéssel kiegészített beszámoló a Zsil-völgyi látogatásról szólt. A látogatásról lapunkban beszámoltunk (2007/2. szám 40. old.).

Az előadás és a feltett kérdések az ottani események ismertetésén, képies megjelenítésén túl a szakmai témákra irányultak. *Pongrácz Gábor* bányamérnök kollégánk a Zsil-völgyből érkezett Lencsehegyre, és az előadás során aktív segítője volt *Sasvári Gézának*.

A Zsil-medence a Déli-Kárpátok egyik süllyedéke, amely mintegy 50 km hosszú, s magas hegysek határolják. A medence geológiai szempontból öt rétegcsoportra osztható.

A legelső oligocén korú kavics és agyag, vastagsága 300-600 méter, s a felette lévő 290-350 m oligocénben található a műrevaló kőszénrétegek. A további rétegcsoportoknak nincs gazdasági értékük.

A medence lupényi bányáiban a termelés 1982-ben kezdődött, évi 24.567 tonnával, 245 fővel. A két világháború közötti időszakban Zsil-völgyét „kis Amerikának” nevezték, a világ minden tájáról idetelepedett emberek miatt.

A maximális termelést 1988-ban érték el 2.538.219 tonnával, s akkor a létszám 5248 fő volt. A termelés 2003-ban 749.613 tonnára csökkent, a létszám kb. a felére (2511 fő) apadt. A felszínre hozott szén nagy részét villamosenergia-termelésre használták, míg kb. 10%-át lakásfűtésre. A nagy vitrit- (az alpnövények szerves részeinek levegő nélküli megszemesedése eredményeként létrejött fekete, tüvegyszerű anyag) tartalom miatt a Zsil-völgyi szenek kokszolásra alkalmatlanok.

A jelenkori művelést frontfejtéses technológiával végzik, SM-2A pajzs biztosítással, KS-3M jövesztőgéppel és TR-7 páncélszárnyalóval. Az elővájásokban PK 37 típusú jövesztőgéppel dolgoznak.

A Zsil-völgyében a bányásznapot augusztus 3-a utáni első vasárnap, a Szent Borbála-napot december 4-én ünneplik. A bányásznappal az 1929. augusztus 6-i lupeni sztrájkra emlékeznek. Szent Borbála-napot először 1907-ben Lupeniben, Lengyelországból jött bányászok kezdeményezésére ünnepeltek.

Az előadás utáni beszélgetések is szakmai irányultságúak voltak, s a jelenlévők közül a fiatalabbak megfogalmazták, jó lenne teljesíteni egy föld alatti műszakot Lupényben.

Dr. Korompay Péter

Új jogi tagvállalatok

2008-ban az alábbi vállalkozások léptek be Egyesületünk jogi tagvállalati sorába dr. Szabó Imre tiszteleti tag, az ellenőrző bizottság tagja hathatós közreműködésével:

- CRONUS Kft. Budapest, ügyvezető igazgató: *Kosik János*,
- ENERGIAHÍD Kereskedelmi Kft. Budapest, ügyvezető igazgató: *Dudás János*,
- NIKE MÁTRA-SECURITY Kft. Gyöngyös, ügyvezető igazgató: *Papp László*,
- Gyöngyösi Önkormányzat Gyöngyös, polgármester: *Hiesz György*.

Tisztelettel köszöntjük új tagvállalatainkat és azok vezetőit! Köszönjük, hogy egyetértéssel célkitűzéseinkkel és támogatják azt.

Szerkesztőség

A Lignit Baráti Kör évadzáró ülése Gyöngyösön

2007. december 11-én az OMBKE Mátraaljai Szervezet Lignit Baráti Köre évadzáró ülést tartott. A megjelenteket dr. Szabó Imre elnök üdvözölte, külön köszöntötte dr. Dovrtel Gusztávot, a helyi szervezet titkárát.

Értékeltek a 2007. évi program teljesítését, megállapítva azt, hogy szerencsére minden a tervnek megfelelően teljesült. A hozzászólók egy része külön hangsúlyozta: az, hogy a baráti kör tagságát olyan jeles személyiségek, mint dr. Kapolyi László akadémikus és dr. Böhm József dékán tisztelték meg azzal, hogy előadást tartottak, a vezetőség jó munkájának az érdeme. Sok kollégának tetszett dr. Zolnay Akos és Beke Imre előadása is.

Hamza Jenő választmányi tag amellet, hogy méltatta az elmúlt év eredményeit, felhívta a figyelmet arra, hogy az elmúlt 40-50 évben készült (üzemi, társadalmi eseményekről) fényképeket gyűjtsék össze, és 2008-ban, amikor a helyi szervezet 50 éves lesz és a lignitbányászat 100 éves, egy kiadványban adjuk közre az érdeklődőknek.

Dr. Dovrtel Gusztáv titkár a Lignit Baráti Kör működési költségeinek fedezésére átadott Karacs Imre pénztárosnak 20.000 Ft-ot. A nagylelkű anyagi támogatást e sorok írója köszönte meg.

Mindenki kézhez kapta a 2008. évi programot is, amelyet a tagság elfogadott, és mindenki reményét fejezte ki, hogy a 2008. évi program megvalósítása is úgy sikerül majd, mint a 2007. évi.

A hozzászólók, véleményt nyilvánítók a következők voltak: dr. Dovrtel Gusztáv, Varga József, Karacs Imre, Horváth Gusztáv, Hamza Jenő, Sankovics László, Pribula Nándor, Oláh Sándor, Gubis János.

Dr. Szabó Imre

Egyesületi élet Salgótarjánban

A Salgótarjáni Osztály januárban, illetve februárban a hó utolsó csütörtökén egy-egy klubnapot rendezett.

A januári alkalomkor Józsa Sándor elnök ismertette a 2008. évi előzetes munkatervet. Tájékoztatót adott a küldöttgyűlés és a bányász-erdész-kohász találkozó helyéről és idejéről, valamint az osztály által szlovák és magyar látóivalókhöz tervezett Komárom környéki kirándulásról.

A Nógrád megyei Levéltár igazgatóhelyettese, Cs. Sebestyén Kálmán előadásában bemutatta a levéltár munkatársai által az 1918-1919-es salgótarjáni eseményekkel kapcsolatban végzett kutatást. 1919 májusában a salgótarjáni bányászok, acélgyári és tüveggyári önkéntes csapatok verték vissza a cseh katonai támadásokat. Eddig ismeretlen történeteket hallgathattunk meg erről az időszakról. A kutatási eredményeket könyv alakban is kiadták.

A februári klubdelutánunkra Józsa Gábor, a Magyar Geológiai Szolgálat Észak-magyarországi Területi Hivatalának volt vezetőjét hívtuk meg. Előadásában a bányászatban jártas hallgatók is sok új témáról kaptak tájékoztatást. Elmondta, hogy a mi szívünknek legkedvesebb szénből is mintegy 200 millió tonna nyugszik alattunk, de sok egyéb ásványi anyagról is szövegezett tájékoztatójában.

Számos hozzászólás után elnökünk köszönte meg az értékes beszámolót, majd a helyi szervezet belső ügyeiről számoltak be tagtársaink.

Alelnökünk, Liptay Péter az 1868-tól megjelenő Bányászati és Kohászati Lapokban kutatott a nógrádi területekről szóló híradások, itt tevékenykedett elődeink által írt cikkek, beszámolók után. A gyűjtött anyagot CD-n átadta osztályunknak, valamint több olyan szervezetnek, ahol erre érdeklődés valószínűsíthető.

A balassagyarmati hagyományápoló Palóc Körrel már több éves kapcsolatunk van, elsősorban szakestélyeink területén. Most ők rendeznek március 22-én „kihelyezett” szakestélyt, melyre meghívták osztályunk tagjait.

A márciusi taggyűlés előkészületeiről Sohmár András kollégánk számolt be.

Az utolsó „napirendi pont” mint mindig a köszöntéseké volt. Köszönthettük Bobál Tamás, Dudás József, Ferenc Gyula és Józsa Gábor új tagtársainkat, valamint a szokások szerint a februárban született társainkat, akik most is kitettek magukért, hogy a köszöntéshez koccintanivaló is legyen, és jobban menjen dalaink intonálása.

Egy kedves évfordulóról is megemlékeztünk; öt éve alakítottuk meg „Bányász-Kohász Dalkörünk”-et, amit a régi Kohász Művelődési Ház befogadott, és helyet biztosít próbáikhoz. A Dalkör elsősorban a városban szerepel, pl. az önkormányzat, ill. a zeneiskola rendezvényein. 2006-ban a Múzeumi Világnapon, a Nemzeti Múzeum kertjében a Tatabányai Roz-

maringos Bányász Egylet dalkörével közösen kaptak bemutatkozási lehetőséget, ill. a romániai Ó-Radnán a Salgótarjáni Kohász Fúvózenekarral közösen léptek fel. Elsősorban a régi diákdalok tartoznak a repertoárba, de gyűjtik a régi bányászdalokat és a magyar népdalokat is.

Liptay Péter és Vajda István

Mérmőkbál Salgótarjában

Néhány héttel ezelőtt immár a tizenkettedik alkalommal került megrendezésre Salgótarjában, a megyeháza dísztermében a nagy múltú visszatekintő mérmőkbál a Nógrád Megyei Mérmőki Kamara szervezésében.

A bál a nógrádi bányászatra, kohászatra történő rendhagyó megemlékezéssel kezdődött. Az elnöki asztal fölött ott volt a bányászjelvény, mellette zászló, bányászokobak és fejlámpa. A Bányászhimnusz elhangzása után *Kiss Sándor*, a megyei Kamara alelnöke, a rendezvény főszervezője „Jó szerencsét!” köszöntése után megemlékezett azokról, akik a bányák mélyén lelték halálukat, majd üdvözölte a jelenlévőket. A meghatározó bevezető után *Kövesi Tibor* okl. bányamérmő, elnök szólt az egybegyűltekhöz. A bálon részt vett és beszédet mondott *dr. Kovács Gábor*, a Magyar Mérmőki Kamara elnöke is.

A szokásoknak megfelelően az esten kiosztották az Év Tervezője és az Év Mérmőke megyei díjakat, mely utóbbit *Livo László* bányamérmő tagtársunk kapott. Ezúton is gratulálunk kollégáinknak!

A hivatalos bevezető után kellemes zene mellett szolgálták fel a finom vacsorát, majd táncsal, nótázással, jó hangulatban fejeződött be ez a kellemes este.

Vajda István

Előadás Tatabányán

2008. február 27-én délután az OMBKE Tatabányai Csoportjának rendezésében, az Óvárosi Községi Házban mintegy 30 fő hallgatta meg *dr. Szabó György* okl. olajmérnök, a Falcon-TXM magyarországi igazgatója előadását.

Már az előadás címe: „A nem hagyományos szénhidrogén-készletek hasznosítási lehetőségei Magyarországon” és az előadó *dr. Szabó György* (volt MOL vezérigazgató) személye is sejtette, hogy a hallgatóságunk különleges szakmai élményben lesz része. Nem is csalódtunk, hiszen az olajbányászat mellett hallhattunk a tulajdonosi szemléletről, az olaj és gáz világpiaci árának ingadozásairól, a tőzsdéről, az olaj- és gázvezetékekről és tárolásáról, a Déli-áramlat és a Nabucco vezetékek építéséről, a magyar érdekekről.

Sokat kaptunk az olajszakmából is. Az illetékestől hallottuk a Makói-árokban előforduló hatalmas gázvagyont keletkezéséről, előfordulási körülményeiről, a kitermelésre tett erőfeszítéseket és az egyedülálló technológia kialakítását. Megtudtuk, hogy eddig 6 db, átlagosan 6000 m mélységű fúrás mélyült le. Ezek a fúrások tárták fel az üledékekben lévő gázt, amelyet kőzetrepesztéssel lehet felszabadítani, majd a felszínre hozni. A termelő kutaknak viszont az a tulajdonságuk, hogy a felszínre jövő gáz mennyisége az első napok után egy tizedére csökken, ezt a hozamot azonban több évtizedig képes tartani. Ezért kell majd növelni a termelő kutak számát. A leendő nagy számú kút a környezetet lényegesen nem veszi igénybe, mert néhány hektár földterületről akár 20 db ferde fúrás létesülhet.

A Makói-árokban már bizonyított a hatalmas mennyiségű gáz jelenléte, amelyet független amerikai szakemberek igazoltak. A hazaiak a termelési technológiáján dolgoznak, és abban bizakodnak, hogy év végére már az is megbízhatóan rendelkezésre fog állni.

Kérdésre válaszolva az előadó azt is elmondta, hogy az esetlegesen beinduló nagy mennyiségű gáztermelés csak közvetve lesz hatással a gázárakra. Közvetlenebb hatás, hogy munkahelyek teremthetők, és, hogy a Bányatörvény értelmében a kitermelt gáz értékének 12%-át bányajáradék címén be kell fizetni az államkasszába, így a magyar állam gyarapodik. A kitermelt gáz bekerül az európai gázfogyasztási rendszerbe, ezáltal növekszik az ellátás biztonsága.

Az előadás érdekességét és hasznosságát az is bizonyította, hogy a résztvevők hosszabb ideig nem mentek haza, egymás között vitatták meg a hallottakat.

Sóki Imre

A vízerő-hasznosítás jelene, jövője és Magyarország

Zsúfolásig megtelt az OMBKE Mikoviny terme 2008. március 11-én Kozák Miklós egyetemi tanár fenti című előadásán, melyet az alábbi gondolattal kezdett: Korunkban a társadalom fejlődésének a természeti adottságok mellett a meghatározó tényezője az energia felhasználásában rejlő lehetőségek felismerése és az energiatermelés, mely a társadalom kultúrájának mércéje is. Különösen érvényes ez a megújuló energiákra. Korunkban a vízenergia hasznosítás tekintetében legmeghatározóbb a Környezetvédelmi Világkonferenciák legújabb állásfoglalása: „Elismerjük, hogy a vízerő-hasznosítás szerepe az egyike a megújuló energiaforrásoknak, és az mind a környezet fenntarthatósága mind a társadalom fejlődése szempontjából fontos”. A fosszilis energiaforrások gyorsan növekvő árai, kimerülő készleteik és Földünk globális felmelegedése a vízerő-hasznosítás reneszánszát hozta el világszerte.

Ezt követően az alábbi fő gondolatokat fejtette ki részletesen:

- a vízerő-hasznosítás helyzete, a fejlesztések indokai és világtendenciái,
- az igények és a vízenergia fő bázisai,
- a többcélú vízgazdálkodás,
- a világ fejlesztéséért felelős szervezetek állásfoglalásai a vízgazdálkodásról,
- a vízerő-hasznosítás gátló és gyorsító tényezői,
- a főlös vízerő-készletek hasznosításának egyéb lehetősége,
- Magyarország és a vízenergia a hágai ítélet után,
- a hágai ítélet.

Az előadó és hallgatósága

A helyi szervezet elnöke felkérte az előadót, hogy előadását a BKL Bányászat felelős szerkesztőjének küldje meg.

Dr. Horn János

Köszöntjük Tagtársainkat születésnapjukon!

Rickert Antal okl. bányamérnök február 2-án töltötte be 80-ik életévét.
Villányi Ernő földmérő üzemmérnök február 5-én töltötte be 75-ik életévét.
Szabados György okl. bányamérnök február 9-én töltötte be 80-ik életévét.
Bányavári János okl. bányamérnök február 12-én töltötte be 75-ik életévét.
Kárpáti Imre gépészmérnök február 14-én töltötte be 75-ik életévét.
Schoppel János okl. bányamérnök, gazdasági mérnök február 15-én töltötte be 85-ik életévét.
Turcsányi Mihály okl. bányamérnök február 18-án töltötte be 75-ik életévét.
Szabó László okl. bányamérnök február 18-án töltötte be 70-ik életévét.
Józsa Pál okl. bányamérnök február 19-én töltötte be 80-ik életévét.
Gajdár Vencel vájár február 21-én töltötte be 75-ik életévét.
Angyal István okl. bányamérnök február 26-án töltötte be 85-ik életévét.
Bese József okl. bányamérnök március 6-án töltötte be 75-ik életévét.
Simon Sándor okl. bányamérnök március 7-én töltötte be 75-ik életévét.
Péter Vilmos technikus március 10-én töltötte be 75-ik életévét.
Figuli József okl. bányamérnök március 15-én töltötte be 85-ik életévét.
Kövári László okl. bányamérnök március 18-án töltötte be 75-ik életévét.
Hídvégi Ferenc bányatechnikus március 20-án töltötte be 75-ik életévét.
Bende Imre okl. bányamérnök március 21-én töltötte be 75-ik életévét.
Wallandt Róbert bányatechnikus március 24-én töltötte be 85-ik életévét.
Mátrai Árpád okl. bányamérnök március 24-én töltötte be 85-ik életévét.
Mogyorósy Ferenc okl. bányamérnök március 24-én töltötte be 75-ik életévét.
Dr. Faur György okl. bányamérnök március 27-én töltötte be 75-ik életévét.
Dr. Bodrogi Jenő okl. bányamérnök március 28-án töltötte be 80-ik életévét.
Veres Sándor okl. villamosmérnök március 28-án töltötte be 70-ik életévét.
Wisnovszky Károly okl. erdőmérnök március 29-én töltötte be 80-ik életévét.
Dr. Szádeczky-Kardoss Gyula okl. bányamérnök április 7-én töltötte be 80-ik életévét.
Bárdos Bartók Miklós okl. geológus mérnök április 7-én töltötte be 75-ik életévét.
Kozma Miklós okl. bányamérnök április 10-én töltötte be 85-ik életévét.
Dr. Zsákay János okl. bányamérnök, közgazdász április 10-én töltötte be 70-ik életévét.
Tóth József okl. bányamérnök, munkavédelmi szakmérnök április 16-án töltötte be 75-ik életévét.
Bátai József okl. bányamérnök április 18-án töltötte be 75-ik életévét.
Hárs Ferenc olajmérnök április 19-én töltötte be 75-ik életévét.
Pikli Károly okl. bányamérő mérnök április 25-én töltötte be 70-ik életévét.
Dr. Zentay Tibor okl. geológus mérnök, környezetvédelmi szakmérnök április 28-án töltötte be 75-ik életévét.
Kuris Mihály okl. üzemgazdász április 30-án töltötte be 70-ik életévét.

Ezúton gratulálunk tisztelt Tagtársainknak, kívánunk még sok boldog születésnapot, jó egészséget és

jó szerencsét!

Rickert Antal

Villányi Ernő

Szabados György

Bányavári János

Kárpáti Imre

Schoppel János

Turcsányi Mihály

Szabó László

Józsa Pál

Gajdár Vencel

Angyal István

Bese József

Simon Sándor

Péter Vilmos

Figuli József

Kővári László

Hídvégi Ferenc

Bende Imre

Wallandt Róbert

Mátrai Árpád

Mogorósy Ferenc

Dr. Faur György

Dr. Bodrogi Jenő

Vörös Sándor

Wisnovszky Károly

Dr. Szádeczky-Kardoss Gyula

Bárdos Bartók Miklós

Kozma Miklós

Dr. Zsákay János

Tóth József

Bátai József

Hárs Ferenc

Pikli Károly

Dr. Zentay Tibor

Kuris Mihály

Hazai hírek

Ülést tartott a Központi Bányászati Múzeum Alapítvány kuratóriuma és felügyelő bizottsága

2007. november 29-én Sopronban tartotta meg ülését a Központi Bányászati Múzeum Alapítvány (továbbiakban: alapítvány) kuratóriuma és felügyelő bizottsága.

Az ülést *dr. Kovács Ferenc*, az MTA r. tagja, az alapítvány elnöke vezette. Az együttes ülés megtárgyalta az alapítvány pénzügyi helyzetét – ez a tervnek megfelelően alakult –, majd a Központi Bányászati Múzeum 2007. évi szakmai munkáját. A 2007. évben végzett szakmai munkát (kiállítások, műtárgyvédelem, nyilvántartás, könyvtár, konferenciák, publikációk, oktatás, továbbképzés, szakmai fejlesztések) az együttes ülés nagyra értékelte.

Halimba község testületi döntés alapján megkereste az alapítvány elnökét, melyben kifejezte szándékát, hogy a Bauxitbányászati Múzeum és Emlékház működtetését a Soproni Bányászati Múzeum közreműködésével, kihelyezett bemutatóhelyként kívánja működtetni. A kuratórium megbízta a Központi Bányászati Múzeum igazgatóasszonyát, hogy a tárgyalásokat e témában lefolytassa. A kuratórium a soron következő ülésén hozza meg ezzel kapcsolatos döntését.

Dr. Horn János

Szerződés a dorogi szénmedence bányászati emlékhelyeinek fejlesztésére

Dr. Tütmann János, Dorog város polgármestere meghívására február 5-én reggel a dorogi városházán a dorogi kistérség négy településének (Dorog, Csolnok, Keszthely, Anna-völgy) polgármesterei és négy civil szervezet, köztük az OMBKE dorogi helyi szervezete képviselői találkoztak. Az volt a feladat, hogy a települések megállapodjanak a Középdunántúli Operatív Program „Integrált turisztikai település- vagy térségfejlesztés és tematikus fejlesztések” című pályázati együttműködésben.

Az elfogadott pályázat címe: „A dorogi szénmedence bányászati emlékhelyeinek tematikus fejlesztése”.

Cél a települések bányatörténeti örökségének megőrzése, a régió turisztikai vonzerejének növelése, s ennek érdekében a bányászati emlékhelyek közös fejlesztése.

Az önkormányzatok megállapodtak a bányászati emlékhelyek turisztikai útjának helyszíneiről, így többek között:

– az annavölgyi Művelődési Házban Bányász Emlékszoba létesül,

- a csolnoki Bányász Művelődési Ház Bányász Múzeumát korszerűsítik,
- a dorogi Bányász Emlékházat is korszerűsítik, a volt Bányászati Kaszinó épületét felújítják, és benne elhelyezést kap egy Bányászati Állandó Kiállítás,
- Keszthelyen bányász helytörténeti kiállítóterem létesül.

A megállapodást a civil szervezetek aláírták.

dr. Korompay Péter

Tisztelet a bányász szaknak

A befejezett tatabányai bányászat tiszteletére 2005-ben a Tatabányai Bányász Hagyományokért Alapítvány kiadásában megjelent a „*Tisztelet a bányász szaknak (1894-2004)*” című DVD-lemez. A nagy sikert aratott lemez újabb kiadása vált szükségessé, ezért az alapítvány kezdeményezésére a Rozmaringos Bányász Egylet elkészítette a lemez második javított és bővített változatát, *Fehér János* és *Mészáros Károly* szerkesztésében, *Forisek István* zenei szerkesztésében, *Horváth Miklós* szervezésével. A kiadást *Lukács Zoltán*, *Lévai Ferenc*, *Molnár Gábor* önkormányzati képviselők és *Takács Antal* vállalkozó támogatta. A lemezen 32 dal hangzik el, köztük számos új, a rozmaringosok által felkutatott, eddig széles körben nem ismert bányászdal. Az új lemez bemutatására 2008. január 25-én került sor nagyszámú érdeklődő jelenlétében.

A kis ünnepségen a rozmaringosok a *Vendégköszöntővel* fogadták az érkezőket, majd közösen elénekeltük a Bányász-himnuszt.

A lemez méltatása során elhangzott, hogy a bányászdalok legtöbbször a szerzője nem ismert. A diákok és a kétkezi bányászok saját tiszta, őszinte gondolataikat foglalták versekbe, megzenésítették a legszebb hangszerre és énekeltek saját kedvükre. A címadó dal éneklése során általában a bányászok áldozatos munkájának adózunk, és talán megfeledekezünk a bányász értelmiség tiszteletét érdemlő teljesítményéről. Hiszen a diák szakestélyek közössége néhány év után a bányászértelmiség tagjaiként felelős, vezető posztokat töltött be. A műszaki értelmiség kicsit elhallgatott, de kimagasló érdeme az is, hogy bányászunk utolsó harmadában konszolidált körülmények között fejhezértük a széntermelést.

Sok bányászdal témája a munka. A suhanc bányászt a klopacska ébreszti és emlékezteti feladatára: „A klopacska fája, hajnalt kiabálja / Munkába, bányába.”

Az *Ímhol a föld alá megyünk* bányászdal szinte minden sora azt sugallja, hogy a bányász élete végéig dolgozik: „S ha munka után egyikünk / Többé nem jönne fel.”

És amikor a bányász átlépi a lét és a nemlét küszöbét, akkor magával viszi a bányászszerszámot: „Pickhammerrel kopogunk a menny kapuján”.

A Rozmaringos Bányász Egylet szinte minden tagjának a vállát több mint hét évtized nyomja, és ennek túlnyomó részét a munka töltötte ki. És még most is, úgymond a megérdemelt pihenés helyett, még a betegek is, a munkát vállalják, hisz a lemez elkészítése komoly munka volt. A dalok kiválasztása és betanulása, a stúdiómunka hosszú hónapokat vett igénybe. A most bemutatásra kerülő DVD-lemez a bányászat, a tatabányai bányászat és a munka szeretetének eredménye.

Lukács Zoltán országgyűlési képviselő köszöntőjében kiemelte, hogy a várost, majd megyeszékhelyet a szénbányászat 110 éves működése hozta létre. Az itt dolgozó bányászok munkájukkal maradó nyomot hagytak a magyar gazdaság fejlődésében, a városban. A bányászok ma már nem termelő tevékenységükkel, hanem hagyományörző munkájukkal tesznek eleget annak a természetes emberi igénynek, hogy nyomot hagyjanak magukról a világban, és ebben jelentős láncszem a most megjelent lemez, a Rozmaringos Bányász Egylet és a Tatabányai Bányász Alapítvány tevékenysége.

A bányászdalok és a bányászélet kepei teremtette forró légkörben, szerény megvendégelés során emlékeztek a megjelent bányászmuáltjukra, bizakodva abban, hogy a bányász hagyomány Tatabányán sokáig élni fog.

Dr. Csizsár István

Kockázatkezelés

2008. január 23-án igen nagy szakmai érdeklődés mellett került sor a Gellért Hotelben az Energy E-PR Kommunikációs és Tanácsadó Kft. szervezésében arra a konferenciára, amely az energiaszektor vállalati kockázatkezelés (Energy Enterprise Risk Management = EERM) témájával foglalkozott. A konferencia védnöke, aki egyben a konferenciát is megnyitotta, *Podolák György*, az Országgyűlés Gazdasági és Informatikai Bizottságának alelnöke.

14 előadás (Pénzügyminisztérium, Magyar Energia Hivatal, Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium, Magyar Tudományos Akadémia, Budapesti Corvinus Egyetem, a bankok – és számos szakmai társaság vezetője) hangzott el. Az előadások részletesen foglalkoztak azzal, hogy a versenypiaci környezetben a beruházási döntések kimenetele óhatatlanul bizonytalan, így a társaságoknak tudniuk kell kezelni a bizonytalanságokat. Ennek lefordítása társasági kockázatelemzési programra – amely segít a stratégiai döntések előkészítésében és így versenyelőnyt jelent – igényli a szakemberek szakértelmét és

igényli a felsőszintű döntéshozók támogatását. Ezekkel a kérdésekkel foglalkoztak a professzionális szakmai tudású előadók. Az elhangzott témákból (a teljesség igénye nélkül):

- A szerződésekben megjelenő kockázat (hátrítási technikák, halmozódások értékelése, kezelési eljárások)
- Kockázatkezelés és állami támogatások az energiaiparban
- Az energiaszektor számára szükséges befektetésekkel kapcsolatos kockázatok bemutatása (új belépők) és a hitelezés feltételei. Nemzetközi kitekintés, országkockázat
- A károsanyag-kibocsátás (CO₂) értékének figyelembe vétele, kezelése, a befektetési és finanszírozási kockázatok esetén.

Az előadások anyagának kiadását az Energy E-PR Kft. (igazgató: *R. Havasi Angela*, 1061 Budapest, Káldy Gyula u. 5., 413-7271) tervezi.

Dr. Horn János

Emlékezés 31 bányász halálára

2007. november 26-án a Heves megyei Szücsi községben a polgármesteri hivatal szervezésében megemlékeztek a Mátravidéki Szénbányászati Tröszt (Petőfibánya) Szücsi X-es aknájában elhunyt 31 halotról.

1959. november 26-ára virradóra endogén eredetű alattomos bányatűz keletkezett a szállítóvágatban, elégték a szállítószalagok, ácsolatok és 31-en a vágatban rekedtek, akik vagy megégték, vagy a szénmonoxid gáz végzett velük. A katasztrófát követően minden évben emlékeznek az elhunytakra a Szücsi község római katolikus templom udvarán felállított kopjafánál a bányavállalat még élő vezetői, a község elöljárói, a szomszédos falvak lakói, a bányászszakszervezet képviselői és a hozzátartozók.

Ebben az évben *Hubay József* esperes-kanonok gyászszentmisét celebrált a megemlékezés előtt, amelyre eljöttek a halottak hozzátartozói és a gyászünneplés résztvevői is.

A gyászszertartás után *Sasné Bercsényi Erika*, a polgármesteri hivatal közművelődési előadója köszöntötte a közel 100 fő résztvevőt, majd felkérte *Tóth Kitti* általános iskolai tanulót, hogy mondja el *Ursitz József* Hősök c. versét. Ezt követően *Szekeres István*, Szücsi község polgármestere emlékezett a 48 év előtti tragikus eseményre. Beszédében felolvasta mind a 31 halott nevét, foglalkozását, a szívhez szóló gyászbeszéd alatt mind a hozzátartozók, mind a megjelentek között könnyek hulltak a szemekből.

Koszorút helyeztek el a kopjafánál a Mátrai Erőmű Zrt., a környező községek önkormányzatai, a bányászszakszervezet képviselői, Szücsi község polgármestere, és lerakták virágaikat az elhunytak hozzátartozói, rokonai és barátai is.

A Szózat, a magyar himnusz és Bányászhimnusz elhangzása után *Sasné Bercsényi Erika* meghívta a megjelenteket a község kultúrházába baráti beszélgetésre, ahol a házi pogácsa elfogyasztása után forralt bor és illatos tea várta a vendégeket.

Dr. Szabó Imre

Az üzleti szféra a természetvédelemben

Az Európai Unió nemrégiben „Üzlet és Biológiai Sokféleség” néven új témát vett fel a természetvédelem területén. A CEEWEB (a Közép- és Kelet-Európai Munkacsoport a Biodiverzitás Megőrzéséért) 2008. február 29-én nagy érdeklődés mellett tartotta meg a Hotel Stadionban a címben szereplő konferenciát, melyen külföldi és hazai előadások hangzottak el.

Az előadások és a műhelymunkák összefoglalói a www.ceeweb.org/hun honlapon olvashatók.

Dr. Horn János

Szeminárium a hatékony energiafelhasználásról és a megújuló energiaforrásokról

Közel 200 (!) szakember vett részt az Európai Bizottság TAIEX Irodája és a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara szervezésében a címben szereplő szemináriumon 2008. február 28-án a Hotel Mercure Buda nagytermében.

Hazai és külföldi előadók öt blokkban az alábbi témákban tartottak előadásokat:

- Az EU energiapolitikája
- Energiahatékonyság és megújuló energiaforrások Magyarországon
- Támogatási programok bemutatása: a 7. Kutatási és Technológiafejlesztési Keretprogram és az Intelligens Energia Európa Program
- Energiamedndsment rendszerek az európai szabályozás tükrében
- Energiahatékonysági intézkedések átvétele

Dr. Horn János

Honlapot indított a Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány

A Pécsi Bányásztörténeti Alapítvány a bányászat iránt érdeklődők gyorsabb és jobb tájékoztatása érdekében úgy határozott, hogy egy internetes honlapot nyit. A honlap 2008. február közepétől érhető el a www.pecsibanyasz.hu cím alatt, ahol az Alapítvány címe mellett a különböző tájékoztató anyagok, beszámolók és képek megtalálását 10 pontos menüválaszték segíti.

A *főoldalon Szirtes Béla* okl. bányamérnöknek, az Alapítvány kuratóriumi elnökének tollából a 2008. évi tervekről olvashatnak a látogatók. Megismerkedhetnek az Alapítvány céljaival, a működtető kuratóriummal, a kuratórium összetételével, munkájával és további terveivel.

Az *emlékhelyek* menüpont alatt láthatják a létrehozott emlékhelyeket, szobrokat és más, a bányászat egykori helyszíneit megjelölő objektumokat.

A *támogatóink* címszónál olvasható az Alapítvány kiemelt támogatóinak listája, az alapítók és mindazok, akik ma is nagyrészt biztosítják az Alapítvány működésének anyagi feltételeit.

A *toronyzene* menüpont alatt megismerhető a világon egyedülálló kezdeményezést jelentő bányász toronyzene tartalma, létrejöttének háttere. Tájékoztatót kaphat a látogató a működő toronyzenék helyszíneiről, és mindenekelőtt meghallgathatja – és le is töltheti – az egyes helyszíneken megszólaló kétféle harangjátékot.

Az *archívumban* beszámolókat helyeztek el az Alapítvány részletes terveiről, a különböző mecseki helyszíneken végzett tevékenységéről, az OMBKE helyi szervezeteinek rendezvényeiről.

Megtalálható a fentiekben túl az eseménynaptár, amelyben azokat a rendezvényeket, helyszíneket és időpontokat lehet olvasni, amelyek a bányász közösségek számára lehetőségeket adnak a találkozóra, az ünneplésre.

A *galériában* az Alapítvány képanyagát teszik közzé. A régi és újabb képek és ábrák a tájékoztatást és az emlékezést egyaránt szolgálják, de az is megengedett, hogy szükség esetén ezeket a képeket vagy ábrákat valaki letöltsen és saját kutatásaihoz szemléltető eszközként – megfelelő hivatkozások mellett – elhasználja.

A *partnereink* c. menüben azokat az intézményeket, támogatókat lehet fellelni, ahol további információk szerezhetőek be a támogatókról, vagy az Alapítvány tagjainak munkáiról (pl. Pécsi Szemle).

A *kapcsolat és keresés* menüpontok értelemszerűen a gyakorlati használathoz nyújtanak segítséget.

A honlapon hirdetések szöveges és képi formában egyaránt megjeleníthetők. Ajánlható a honlap felkeresése mindazoknak, akik érdeklődnek a pécsi bányászat és bányászok múltja, jelene iránt. Az érdeklődő részese lehet azoknak az erőfeszítéseknek, amelyeket az Alapítvány vezetői és munkatársai kifejtenek annak érdekében, hogy szakmánk jeles művelőit, a szén- és uránbányászat értékeit és eredményeit megőrizzék.

Dr. Biró József

Az 500 legnagyobb nyereségű hazai cég

A HVG TOP 500-as listáját közölte a Heti Világgazdaság. Szakmánkat érintő társaságok helyezései:

Helyezés		Társaság	Adózott	Adózás utáni
2006	2005		nyereség	nyereség 2006-ban (Mft)
1	1	MOL Nyrt.	337 526	362 390
5	272	MVM Zrt.	100 936	100 936
41	40	Mátrai Erőmű Zrt.	9 560	10 614
210	258	COLAS Északkeő Kft.	1 431	1 736
262	292	KÖKA Kft.	1 103	1 308
401	370	Basalt Középkő Kft.	608	732
448	n.a.	MAL Zrt.	527	527

Dr. Horn János

„Magyarország követi Európát” Energiapolitika 2008-2020 Konferencia

2008. március 6-án igen nagy szakmai érdeklődés mellett rendezte meg az Energy E-PR Kft. a késő estéig tartó konferenciát a Hilton Budapest West End tanácstermében.

Felsmann Balázs, a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium szakállamtikára „Magyarország energiastratégiája” című bevezető előadásában elmondta, hogy a parlament előtt álló – most általános vita stádiumában lévő – koncepció arra jó, hogy a képviselők módosító javaslataikkal döntsék el, mi legyen a tartalma az új koncepciónak. Az 1993-ban elfogadott országgyűlési határozat óta számtalan változás következett be, így

- nőtt az importfüggőség,
- drasztikusan növekedett a kőolaj világpiaci ára,
- döntően magánszektor lett az energiaszektor,
- EU-tagok lettünk,
- mérséklődött a gazdaság energiaigényessége.

Bemutatta az ország energiafüggségét, különös tekintettel a földgázra (oros: 73%, nyugati import: 7%, hazai: 20%). Előadásában megemlítette, hogy hosszabb távon az észak-magyarországi lignitbányászat lehet perspektívus, de azt is hozzátette, hogy az áramtermelésben a magyarországi erőművek rossz hatékonysága és a régióban mutatózó kapacitáshiány miatt rövid távon csak új földgáztüzelésű erőművel lehet számolni, hiszen annak építése „csak” 3-4 évet vesz igénybe, a lignittüzelésű erőmű üzembe állításához pedig legalább nyolc év kellene. A vezetéképítésekkel kapcsolatban kifejtette, hogy hazánk minden lehetséges létesítmény megvalósításában érdekel.

Továbbiakban még 14 előadás hangzott el, ezekből csak egy-két kiemelés:

Szóllósi László, a Magyar Energia Hivatal főosztályvezetője az ellátásbiztonság és az energiaárak összefüggéseit mutatta be: az árampiacon a tartalék kapacitások költsége a végfelhasználónál jelenleg 0,80 Ft/kWó, a megújuló energia támo-

gatása – 2007. évi adatok alapján – 1,5-2,0 Ft/kW₆, a földgáz stratégiai készletezésének költsége eléri a 70 Mrd Ft-ot. Ez utóbbi jelenleg a végfelhasználói árban 20 fillért jelent köbméterenként, a tároló teljes kiépítése (1,2 Mrd m³) után pedig 2 Ft körül lesz.

Dr. Nemes Csaba, a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium főosztályvezetője „Az EU klíma-energia csomagja és a megújuló energiafelhasználás esélyei” címen tartott előadást.

Herczog Edit EU parlamenti képviselő elmondta, hogy az EU harmadik energiacsomagjának megvalósításában Magyarország célja, hogy tranzit ország legyen, részt vegyen a szabályozás kialakításában és a tagállamok közötti szolidaritás megteremtésében. Tájékoztatót adott arról is, hogy az energiapolitika nemzeti döntés az Unióban, ezek összehangolását az előkészítés alatt álló Európai Regulátori Együttműködési Ügynökség végezheti majd azzal, hogy együttműködési keret ad a nemzeti szabályozóknak, felügyeli azokat, és a határokon átnyúló kérdésekben döntést is hoz. Az ügynökségnek szerepe lehet abban is, hogy a hatósági jogkörbe tartozó tarifarendszereket közelítse egymáshoz.

E sorok írója – a konferencia meghívottja – *Felsmann Balázs* és *dr. Nemes Csaba* előadásaihoz szólt hozzá a hazai lignitvagyonra épülő új erőmű fontosságáról, annak kihatásairól (ellátásbiztonság, foglalkoztatás, nemzetgazdasági egyensúly javítása stb.), illetve a Brüsszelbe korábban beadott 2008-2012 évekre vonatkozó alultervezett széndioxid kvóta kérdéséről és annak negatív kihatásairól.

Dr. Horn János

Felértékelődnek hazai ásványkincseink

Urán

A mecseki bányászat leállítására óta a szármaló keresletnek köszönhetően (Kínában például 35 atomerőmű építését tervezték a következő 15 évben) hatszorosára emelkedett az uránérc ára a világpiacon, így elképzelhető, hogy újraindul hazánkban az ásványkincs kitermelése. Az uránérc kilója tavaly nyáron 260 dollárba is került, de még most is 160 dollár körül van.

Az ausztrál WildHorse Energy (WHE) 45 millió forintot költségvetéssel próbafúrásokat végez a Tolna megyei Bátaszék környékén, ahol 1989-ben az akkori Mecsekérc már talált 0.01-0.07% közötti minőségű uránércet.

Ha a mostani fúrások április elejére várt eredményei megerősítik a természeti kincs jelenlétét, akkor tavasszal egy nagyobb kutatási program kezdődik, majd 2009-ben kísérleti jellegű kitermelés is indulhat. A Bátaszéken szóba jöhető új technológia a fúrólukon át történő kitermelés; széndioxiddal dúsított vízzel hozzák felszínre az ércet, amit az oldatból ioncserélő gyantával nyernek ki, és a folyadékot visszaforgatják. A módszer környezetkímélő és olcsó, a technológia mögött már 20 év tapasztalat áll.

Az index írása szerint a WHE a pécsi térségben is kutató urán után, sőt a próbafúrások ott már be is fejeződtek. Az ennek eredményét összegző tanulmány szerint ott évi 1,2 millió tonnás kitermelés várható, és ha ezt a célt tudják teljesíteni, akkor a termelési költség 64-73 USD/t között lenne.

www.portfolio.hu Index.hu 2008. 02. 20

Arany

Füzérradvány környékén arany- és ezüstlelőhelyekre bukkant a kanadai Carpathian Gold Inc. A romániai és magyarországi nemesfém-bányászati koncessziókkal – Füzérradvány környékén százszázalékos feltárási joggal – rendelkező társaság bejelentése szerint első kutatófúrásai tonnánként 257 g ezüstöt és 3,33 g aranyat tartalmazó kőzetet harántoltak.

A Mátrához és a Börzsönyhöz viszonyítva ezek a hidrotermális telepek kevésbé pusztultak le, sőt, Mád, Erdőbénye, Regéc, Sárospatak és Füzérradvány környékén olyan gejzirkúpok is akadnak, amelyek még az egykori, tízmillió évvel ezelőtti felszínen képződtek. A Tokaji-hegységben ismertek Telkibányához hasonló, de még nem bányászott területek, Komlóska vagy Óhuta és Regéc körzetében, ipari célú kutatások kezdődtek Telkibánya, Füzérradvány és Mád környékén.

Napi Gazdaság Online 2008. 03. 03.

Az arany árfolyama hétfő reggel újabb csúcsra ért Ázsiában: a nemesfém unciájáért 984,90 dollárt kellett fizetni. Az ezüst sem maradt le, hiszen 20,19 dolláros unciánkénti ára 27 éves csúcsnak felel meg – jelentette a Bloomberg. A nemesfémek utóbbi hónapokban történő folyamatos drágulása mögött főleg a gyengülő dollár áll; a befektetők az aranyba, ezüstbe és platinába menekítik pénzüket. (1 uncia = 31,1 g)

(NAPI Online) 2008. 03. 03.

Réz

Az egykori recki bányászatra most csak meddőhányók, a felduzzasztott patak és az ércelőkészítő épülete emlékeztet. De talán már nem sokáig: a rendszerváltás előtt feltárt, de soha meg nem nyitott bányát most megpróbálja eladni az állam. Az utóbbi három évben ugyanis olyan mértékben megnőtt a réz világpiacon, hogy ma már nyereségesen kitermelhető a recki érc. Korábban állítólag úgy számoltak, hogy 2400 dolláros tonnánkénti ár esetén működhet rentábilisan a bánya, és a réz ára mostanra már meghaladta a 6000 dollárt. (Az elmúlt években rekordszintre emelkedett a cink és több más fém ára is, az árakat elsősorban az egyre növekvő, döntően a kínai gazdaság pumpálta kereslet hajtja fel a világpiacon.)

Az ÁPV tavaly októberben jóváhagyta, hogy a bányatemetkezést – emellett a mecseki uránbányászat és a gyöngyösvárosi ércbánya rekultivációját is végző, százszázalékosan állami tulajdonban lévő – Mecsek-Öko Zrt. nyílt pályázatot írjon ki a 2,3 négyzetkilométernyi terület alatt fekvő „bányatelekben megtestesülő bányászati jog”, valamint a bányászati tevékenységhez kapcsolódó ingatlanvagyon értékesítésére. A potenciális pályázók márciusban bejárásos ismerhetik meg, mit is vehetnek meg legalább 4,6 milliárd forintért, majd május 30-ig kell megtenniük az ajánlatokat. A győztes várhatóan 2008 augusztusában kötnek szerződést, a nyertes pályázónak a bányászati törvény alapján legfeljebb 5 év kutatási szakaszt követően kell döntenie a kitermelés megkezdéséről.

<http://index.hu/gazdasag/magyar/reckrezekinc/>

A fenti szemelvényeket a MBFH honlapjáról (www.mbfh.hu), a Sajtószemle rovatból gyűjtöttük.

PT

Szénrenergiás a Mecsekben

A Világgazdaság 2007. november 22-ei „Energia” melléklete közli *Vérbóci Józsefnek*, a CALAMITES Kft. ügyvezető igazgatójának nyilatkozatát, hogy az engedélyezési eljárások elhúzódnak – egy harkányi környezetvédő egyesület (Zöld Forrás) tiltakozott – miatt is a projekt elindítása 2008-ra tolong. A nyilatkozat szerint a karcúsított beruházás (eredetileg egy környezetbarát szénelgázosító mű és egy 37-40 MW-os erőmű építése is szerepelt a létesítmények között) elindításával kapcsolatos nehézségek ellenére sem tettek le nagyobb tervükről, a Mába-Dél, Váralja-Dél területeken nyilvántartott, több-száz millió tonnára becsült szénvagyon kitermeléséről és hasznosításáról. Ezen tervről a tanulmányok 2008-ban készülnek el.

Dr. Horn János

Gyászjelentés

Rácz Béla okl. gépészmérnök 2007. december 22-én, életének 76. évében Tatabányán elhunyt.

Prouza Tibor okl. gépészmérnök 2007. december 24-én, 81 éves korában Salgótarjánban elhunyt.

Szedenik Tamás okl. földmérő mérnök 2008. január 31-én, életének 76. évében Budakeszin elhunyt.

Jamrik Károly okl. bányamérnök, bányagazdasági mérnök 2008. április 1-jén, életének 92. évében Budapesten elhunyt.

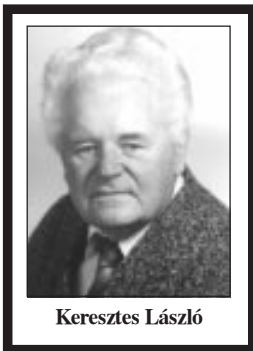
Martin Márton okl. bányamérnök 2008. április 2-án, 78. éves korában Tatabányán elhunyt.

Dr. Tóth István okl. bányamérnök, az OMBKE exelnöke, tiszteleti tagja 2008. április 6-án, életének 78. évében elhunyt.

(Tagársaink életútjáról későbbi lapszámunkban fogunk megemlékezni.)

Keresztes László (1930–2008)

A felejthetetlen barát, megbecsült kollega és családját szerető apa, nagypapa, *Keresztes László* földmérőmérnök, kiváló bányamérő eltávozása mélyen megrendített bennünket. Alig tudjuk elhinni, hogy mindig tette kész, kezdeményező, jó humorú lényétől fájdalmas búcsút kell vennünk. Felidéződnek bennünk a soproni egyetemi évek, a pécsi együtt töltött munkás hétköznapiak, a bányászélet számos viszontagságos és örömteli pillanata.

Keresztes László 1930. április 3-án Jánosházán született, középiskolába Pápán járt. Egyetemi továbbtanulása – az akkori politikai viszonyok között – szinte elháríthatatlan akadályokba ütközött. Felvételi kérelmét elutasították. Erős akaraterejét bizonyítva, másfél évig öntödei segéd munkásként dolgozott a Csepeli Kohászati Művekben, és 1950-ben ismét jelentkezett egyetemre, ekkor már sikerrel. Felvételt nyert a *Soproni Műszaki Egyetem Földmérő-mérnöki Karára*, ahol 1954-ben földmérő mérnöki diplomát szerzett.

Első munkahelyén, a *Pécsi Geodéziai és Térképészeti Vállalatnál* topográfiai szakterületen tevékenykedett és csoportvezetői beosztást nyert el. 1957-ben a *Mecseki Ércbányászati Vállalathoz* ment át, ahol változatos munkaterületeken sokirányú hasznos munkát végzett kutatási, bányamérési és termelési vonalon. Beosztásaiban is emelkedett: geodéziai csoportvezetői, bányamérési osztályvezetői, termelési osztályvezetői, majd (generál)tervezési osztályvezetői feladatokat oldott meg. Itt működött – geodéziai tanácsadóként is – végig, 1988-ban bekövetkezett nyugdíjazásáig, kamatoztatva sokrétű szakmai ismereteit.

1958-tól tagja volt az OMBKE-nek, aktív tagja volt az OMBKE Bányamérő Szakcsoport Intéző Bizottságának, valamint az OMBKE Mecseki Helyi Szervezetének. Egyik fő szervezője volt az 1985-ben Pécsen tartott XXIV. Országos Bányamérő Tapasztalatcserének.

Tudását, tapasztalatait, jó kapcsolatteremtő egyéniségét nagyra becsülték. *Munkásságát a Földtani Kutatás Kiváló Dolgozója, a Kiváló Bányász, a Soltz Vilmos-emlékérem* és hat ízben a *Kiváló Dolgozó* kitüntetésekkel ismerték el. Megkapta a *Bányászati Szolgálati Érdemérem* bronz, ezüst és arany fokozatát.

Szerette családját, a természetet, balatoni kertjében sokat foglalatzkodott, bár betegsége egyre inkább akadályozta ebben. (Egyetemi aranydiplomáját sem tudta 2004-ben személyesen átvenni.) Mi, évfolyamtársai nosztalgiával emlékezünk azokra a jó hangulatú, baráti összejövetelekre Gyenesdiáson, ahol többször is vendégül látott bennünket. Itt, fehér asztal mellett feleleveníthettük a soproni éveket és az azóta eltelt időt. Betegsége sajnálatosan egyre súlyosbodott, míg be nem következett ez év február 25-e.

Igazi szókimondó egyéniség, népszerű ember volt, ezért hiányát máris mély fájdalommal érezzük. 2008. március 13-án búcsúztunk Tőle a pécsi Központi Temetőben és mondtunk neki utolsó Jó szerencsét.

Nagy Sándor – dr. Karsay Ferenc

Karsai József (1932–2008)

Ezen év január 18-án Ajkán kísértük utolsó útjára *Karsai József* villamosmérnök kollégánkat, aki 1932. májusban született, és az elemi, valamint a középiskoláit Pápán végezte, majd 1950-54 között a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karán tanult. A nyári szünetekben fizikai munkát, főleg villanyszerelést végzett az Ajkai Medence Jókai Bányáüzemében, ahol édesapja aknaszállító-gépészként dolgozott.

Az egyetem elvégzése után 1963-ig Jókai bányánál, majd utána a Padragi bányánál dolgozott, és 1981-88 között, nyugdíjba vonulásáig az összevont ajkai bányák gépészeti vezetője volt.

Munkás élete folyamán főbb tevékenységei közé tartozott a bányáüzemek villamosenergia-rendszereinek a korszerűsítése, az elektronikus vezérlések elterjesztése és a távközlési hálózatok korszerű kialakítása. Kiváló munkát végzett a korszerű nagyteljesítményű bányagépek fokozatos üzembe vétele területén, a modern maróhengerek-nél és a Westfalia páncélkaparók üzemeltetésénél. Úttörője volt a speciális személyszállító berendezések, a függőfejes személyszállítás és a hevederes szállítószalagon történő személyszállítás bevezetésének. Elvitathatatlan, hogy a komplex frontfejtési berendezések bevezetésének ajkai úttörői közé tartozott.

Munkáját a magas szintű szakmai tudás, a jó vezető- és szervezőkészség, a segítőkészség az üzemben, valamint a magánéletben egyaránt jellemezte. A kollégák szakmai továbbképzésében is kivette a részét, konferenciákat szervezett, azokon előadásokat tartott, és lehetőséget biztosított a fiatal mérnököknek is ezen konferenciákon való részvételre.

Egész életében az ajkai medence bányáüzemeiben dolgozott, és munkásságával örökre beírta nevét a medence bányászatának történelmébe.

Bogdán Kálmán

Reizer József (1917–2007)

Reizer József gépipari technikus barátunk, tagtársunk, életének 90. évében 2007. október 28-án Tokodon elhunyt. 1917. december 25-én született Győrszemerén iparos családban. Általános iskolai tanulmányait szülőhelyén, majd szülei elvesztése után Tokodaltárón végezte, ahol anyai nagyanyja nevelte. Különböző szakmákban – lakatos, esztergályos – szerzett segédlevelet.

A bányamunkát 1937-től Úrkúton, majd 1939-től Tokodaltárón ismerte meg. A háborús szolgálat viszontagságait követően visszatért Tokodaltáróra, s 1954-ben gépipari technikus oklevelet szerzett. 1954-ben kinevezték a Dorogi Szénbányák Szállítási és Osztályzó Üzem igazgatójának. Munkakörét közmegbecsülésben 24 éven keresztül az 1978-ban történő nyugdíjazásáig látta el.

Kiváló munkáját számos kitüntetéssel ismerték el. A Bányász Szolgálati Érdemérem mindhárom fokozatának tulajdonosa. Többször lett a Nehézipar Kiváló Dolgozója, 1978-ban a Munka Érdemrend Bronz fokozatával tüntették ki. Eredményes szakmai munkáját Kiváló Újtó, Kiváló Feltaláló kitüntetések is fémjelzik. A társadalmi szervezetektől is több ízben kapott elismerő oklevelet.

Nyugdíjas éveiben a bíróságon népi ülnökként tevékenykedett, ameddig a korábbi bányabalesetéből származó járóképeség-csökkenése megengedte. A továbbiakban hobbijának szentelt sok időt, olvasott, kertészkedett, ellátogatott a nyugdíjas bányászok összejöveteleire.

A hamvasztás utáni búcsúztatója 2007. november 10-én volt a tokodi temetőben, melyen a családján kívül nagy számban vettek részt barátok, a volt munkatársak, a bányásztársadalom képviselői, akik tisztelettel helyezték el az Egyesületünk koszorúját.

Dr. Korompay Péter

Burkus Béla (1920–2008)

Életének 88. évében, 2008. február 6-án Sopronban, a „Bencések” idősek otthonában elhunyt *Burkus Béla* okl. erdőmérnök, okl. bányamérnök.

1920. március 5-én született Koroncón iparos családban. Az elemi iskola után Sopronban járt gimnáziumba, és 1939-ben érettségizett a „Bencéseknél”. Beiratkozott a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Erdőmérnöki Karára, ahol 1943-ban végzett. 1944-ben behívták katonának, 1945-ben orosz hadifogságba esett, ahonnan 1947-ben tért haza, ill. vissza az egyetemre. 1949-ben védte meg erdőmérnöki diplomáját, miközben részt vett Sopron földmérési munkáiban, és számos műszaki, társadalmi rendezvényt szervezett a városban.

Friss diplomásként az UVATERV-be került tervező mérnöknek. Dolgozott Szíriában és más arab államokban is. Amerikában tanulmányozta a Caterpillar dózereket, javaslatára alkalmazták azokat Magyarországon is.

1960-ban a budapesti *Külszíni Szénbányászati Vállalathoz* hívták, és 1961-ben már az újonnan alakult Ecsédi Kőlefűtés főmérnöke lett. Megszervezte a „nagygépes” letakarítást, üzembe állította a sínpályán mozgó merítéklétrás kotrógépet. 1963-ban a vállalat petőfibányai székhellyel egyesült a *Mátravidéki Szénbányászati Tröszt*tel abból a célból, hogy 4,2 Mrd Ft-os nagyberuházással megvalósítsák a visontai lignitbányát a 800 MW-os erőmű szénellátására. Burkus Béla javaslatára szervezték meg a Tervező Irodát a beruházási földmunkák, gépészeti technológiák, művelési tervek elkészítésére. Az 1980-as években az időközben Gyöngyöstre települt iroda már más vállalatok számára is végzett tervezést országszerte.

Burkus Bélát 1976-ban a Mátraaljai Szénbányák beruházási igazgatójává nevezték ki. Munkáját nagy lelkesedéssel végezte, és megszerezte a bányamérnöki diplomát is. 1979-ben a budapesti Központi Bányászati Fejlesztési Intézet fejlesztési igazgatójává nevezték ki, itt dolgozott 1982-ig, nyugdíjazásáig.

Az OMBKE-nek 1964-től volt tagja.

2004-ben költözött át Sopronba, a Bencések Idősek Otthonába. 2008. február 15-én a bencések kolostorának kápolnájában búcsúzott Tőle a családja és közeli barátai. Március 7-én Budapesten a Szent Gellért-plébániatemplom altemplomában helyezték el hamvait korábban elhunyt felesége mellé. A barátok, volt munkatársak nevében *Erdélyi László* okl. bányamérnök búcsúzott. A hamvak elhelyezésekor a jelenlévők elénekelték a Bányászhimnuszt.

Isten Veled, nyugodj békében! Jó szerencsét!

Beke Imre – dr. Szabó Imre

Jankovics István (1934–2007)

2007. február 13-án váratlanul elhunyt *Jankovics István Boldizsár* okl. bányamérnök.

1934. május 14-én született Mohácson. Középiskolái után egyetemi tanulmányait Moszkvában kezdte, de az 1956-os események miatt hazatért, és Sopronban, 1959-ben fejezte be tanulmányait.

A *Bányászati Aknamélyítő Vállalatnál* (BAV) helyezkedett el. A padragi Hunyadi-aknai feltárásoknál és Kincsesbányán szerzett gyakorlat után 1962-ben a BAV váraplotai üzemében felelős műszaki vezetői megbízást kapott. 1965-ben helyezték át a vállalat *mecseki körzetéhez*, ahol akkor kezdték meg a Mecseki Ércbányászati Vállalat IV. sz. Bányüzem *nagy mélységű és nagy átmérőjű függőleges aknáinak mélyítését*. Eredményesen működött közre az ott szükségessé váló előcementálásos aknamélyítés technológiájának kidolgozásában, és irányította annak végrehajtását.

1970-ben a BAV igazgatósága megbízta egy újonnan alakuló üzem megszervezésével Recskén. Irányításával telepítették át az uránbányászattól a nagy átmérőjű és nagy mélységű aknák mélyítésére alkalmas berendezéseket, és sikeresen lemélyítették az I. sz. szállítóaknát.

1975-ben visszahelyezték a BAV mecseki körzetéhez, ahol az uránbányászati feltárásokat vezette felelős műszaki vezetőként. Kiemelkedő munkát végzett a nagy

mélységű akna mélyítésénél, a vakaknak létesítésénél. Irányításával vezették be a nagy mélységű aknáknál a betonbiztosítás anyagának konténerekben történő leadását. Eredményesen működött közre a vakaknak újszerű kialakításának megoldásában. Tévékenyen irányította a magas közethőmérséklet miatt szükséges munkahelyi hűtés és klimatizáció megvalósítását. 1991-ben történt nyugdíjazásáig a BAV uránbányászati munkáinak üzemvezető-főmérnöként sok fiatal szakembernek adta át tapasztalatait. Felettesei megbecsülték, beosztottai szerették.

Irányítása alatt érte el a BAV első alkalommal a havi 200 métert meghaladó függőleges aknamélyítési teljesítményt, ami európai mértékkel is kiemelkedő eredmény volt.

Tevékenysége alapján többször kapta meg a „Kiváló Dolgozó” kitüntetést, valamint a „Nehézipar kiváló dolgozója”, a „Kiváló Bányász”, a „Bányász Szolgálati Érdemrem”, a „Kiváló Bányamentő” és a „Kiváló Újító” elismerések birtokosa volt. Dolgozóit tartós jó teljesítményre ösztönözte, akik „Állami Díj” kitüntetésben részesültek, melyben az ő munkájának jelentős szerepe volt.

Nyugdíjas korában is aktív maradt, szakértőként, tervezőként dolgozott a bányászatban.

Az OMBKE-nek 1974-től volt tagja.

Tóth Árpád

Muhel József (1939–2007)

Mély megrendüléssel értesültünk arról, hogy csoportunk tagja, *Muhel József* okleveles bányamérnök 2007. augusztus 18-án elhunyt.

1939. november 25-én született az Alföld közepén, Kisteleken. Még gyermekkorú volt, amikor Illés öccsével félárván maradtak. Általános iskoláit mostoha körülmények között, de jó tanárok oktatása mellett Kisteleken végezte. A szegénység következtében középiskoláit megszakítva Komlóra ment vajúriskolásnak, ahol 1958-ban segédvájár szakmunkás lett. Tanulmányait a Pécsi Cséti Ottó Bányaiipari Technikumban folytatta, de közben behívták katonának. Így két évet a katonaság mellett Tatabányán végzett. A technikumot Pécsen munka mellett fejezte be. Rövid ideig a Mecseki Ércbányászati Vállalat I-es üzemében segédvájárként dolgozott, majd a Mecseki Szénbányák Béta Bányauzemébe került, ahol bányamérő, műszaki ügyintéző volt.

1963-ban a bányaiipari technikum után közvetlenül felvételt nyert a Miskolci Nehézipari Műszaki Egyetemre, ahol – levelezőként, szintén munka mellett – 1969-ben bányaművelő mérnöki oklevelet szerzett. 1974-ig Bétán feltáró, előkészítő körletvezető volt, majd Pécs Bányauzemben műszaki fejlesztési csoportvezető, szellőztetési vezető, fejlesztési főmérnökhelyettesi beosztásokban dolgozott 1983-ig. Közben jó

ideig bányamentő állomás vezetői megbízásnak is eleget tett.

1983-tól a Mecseki Szénbányák igazgatóságának szellőztetési, tűzvédelmi szakági főmérnöke. Területi főmérnöki, osztályvezető helyettesi, felelős műszaki vezető helyettesi beosztásban, többnyire halmozott funkciókat látott el a termelési, majd 1989-től a munkavédelmi osztályon. Ő volt a Mecseki Szénbányák utolsó bányamentő állomás vezetője. Szakmai pályafutása a Mecseki Bányavagyonhasznosító Rt.-nél 2003-ban történt nyugdíjazásával fejeződött be.

Munkája mellett 10 éven keresztül oktatott a Pécsi Cséti Ottó Bányaiipari Aknászoképző Technikumban.

Nyugdíjazása után a Calamites Kft.-nél kamatoztatta kivételes szakmai képességeit. Tapasztalata és alapos tudása érvényesült a kis- és közepes aktivitású radioaktív hulladéktároló bányászati terveinek kidolgozása során, és részt vett a Máza-Dél – Váralja-Délkelet mecseki kőszénvagyon-hasznosítás bányászati előterveinek kimunkálásában is.

Kitüntetései sorából kiemelkedik a Bányamentő Szolgálati Érdemrem ezüst és arany fokozata. Muhel József szakmájának áldozatkész híve, tehetséges művelője, származásából következően pedig szociális érzékenységgel és szenvedélyes elkötelezettséggel élő ember volt. Sokat jelentett számára a család, büszke volt leánya minden eredményére.

2007. augusztus 29-én Pécsen, bányász szertartásaink szerinti tiszteletadás mellett kísértük utolsó útjára Őt, aki korábban sok társunk végső útjánál vállalta a klopacska hagyományos és tiszteletteljes megszólaltatását.

Vérbőci József

Radoszta István (1934–2008)

Hosszas betegség után 2008. február 6-án Esztergomban elhunyt barátunk, kollegánk, *Radoszta István* okleveles bányamérnök, nyugalmazott üzemigazgató.

1934. november 23-án született Csolnok községben. Bányászcsaládból származott. Alsó iskoláit Csolnokon, illetve Esztergom-Táborban a szaléziaknál végezte. Középis-kolába az esztergomi Közgazdasági Technikumba járt.

Mindig bányamérnöknek készült, de az akkori idők beiskolázásának köszönhetően az Idegennyelvek Főiskolájára vették fel. Majd az Eötvös Lóránd Tudományegyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Karán fejezte be tanulmányait német szakon 1956-ban.

Nem kapott végzettségének megfelelő állást, ezért a Dorogi Szénbányáknál figuránsként helyezkedett el.

Eredeti pályaválasztásáról nem tett le, ezért 1958-ban beiratkozott a Nehézipari Műszaki Egyetem Bányamérnöki Karának levelező tagozatára, ahol 1964-ben bányaművelő diplomát szerzett. Nem volt könnyű számára ez az időszak, mert a tanulás és a munka mellett családot is alapított.

Szakmai pályáját különböző beosztásokban mindvégig a Dorogi Szénbányák alkalmazásában töltötte. Szakmai munkájának kiemelkedő szakaszát jelentette, hogy részt vett az egyedi acéltámas, majd pedig a vegyes biztosítású frontfejtések technológiájának kidolgozásában és azok szénmedencén belüli gyakorlati elterjesztésében.

Munkavégzését bármelyik beosztásában az átgondolt és megalapozott szakmaiság jellemezte. Példát adott fegyelmről, kitartásról, következetességről, szakmai hűségről egyaránt. Vezető beosztásban demokratikus módon dolgozott, munkatársai véleményét messzemenően figyelembe véve.

1990. január 4-én az Alagúti Bányüzem üzemigazgatói beosztásából ment nyugdíjba.

Munkáját vállalati elismerések mellett miniszteri kitüntetések fémjelzik: Kiváló Munkáért kitüntetés, Bányász Szolgálati Érdemérem bronz, ezüst, arany és gyémánt fokozata, Bányamentő Szolgálati Érdemérem arany fokozata, többszörös Kiváló Dolgozó kitüntetés. Az OMBKE-nek 1962 óta tagja, a Sóltz Vilmos-émlékérem birtokosa.

Nyugdíjas éveit szeretett családjá és imádott lányunokái társaságában Esztergom-Kertvárosban élte le.

Kiskertjében lévő szőlőjét szívesen gondozta, de szellemi elfoglaltságként nyelvtanári képezését hasznosítva több középiskolában német nyelvet oktatott. Nagy örömet jelentett számára a középiskolai osztálytársakkal való évenkénti találkozás is.

Temetésén családjá, rokonai, ismerősei, barátai, munkatársai a Bányászhimnusz hangjai mellett mondtak utolsó Jó szerencsét!

Sziklai Ede

Az OMBKE Történelmi Bizottságának közleménye

Egyesületünk Történelmi Bizottsága a választmány jóváhagyásával úgy döntött, hogy „Az 1944-1964 között meghurcoltak, politikai üldözöttek a szilárd ásványbányászat műszaki értelmisége körében” címen 2006 októberében elkészült összeállítást további kiegészítésre, pontosításra az ország azon három bányászati múzeumában – a Központi Bányászati Múzeumban, a Magyar Olajipari Múzeumban, a BAZ Megyei Bányászati Múzeumban – helyezi el, amelyek rendelkeznek adattárral.

Az OMBKE Bányászati Szakosztályának egyik tiszteleti tagja kezdeményezte a szakma meghurcoltjainak számbavételét és közreadását az 1956-os forradalom ötvenedik évfordulójára. A szakosztály vezetősége és a választmány a javaslatot elfogadta azzal, hogy ezt a számbavételt valamennyi szakosztály végezze el.

Nem volt könnyű meghatározni, hogy kiket, milyen csoportokat kell figyelembe venni. Számolni kellett azzal, hogy teljességre nem lehet törekedni. Célszerűnek látszott mindazon iparági, műszaki, gazdasági tisztviselők vagy egyetemisták adatait összegyűjteni – függetlenül az egyesületi tagságtól –, akiket bírósági határozattal vagy anélkül elítéltek, meghurcoltak. 93 személy adatait tartalmazza az összeállítás. Nem volt lehetőség azon személyek nevének számbavételére, akiket politikai okok miatt elbocsátottak, vagy alacsonyabb munkakörbe helyeztek. Ez az iparági dolgozók igen nagy számát érinti, amire nem állnak rendelkezésre hiteles életrajzi adatok.

A politikai rehabilitáció nem tartozik az egyesület hatáskörébe, de ezt kezdeményezheti vagy dokumentálhatja az utókor számára azzal a céllal, hogy az érintettek hozzátartozói pontosítsák, kiegészítsék és az e témában kutatóknak alapadatként szolgáljon.

Benke István

Külföldi hírek

Az alumíniumipar hírei 2007-ben

Kanadában, Quebec tartományban 2007. augusztusban megállapodást kötött két multinacionális vállalat, a Rio Tinto és az Alcan, hogy 1,8 Mrd USD értékű timföldgyár és alumíniumkohó építési beruházást kezd a Saguenay – Lac – Saint Jean régióban.

Katarban a korábbi tervek szerint megkezdte az alumíniumkohó építését a Qatar Petroleum és a Norsk Hydro vállalat-együttes. A beruházás értéke 4,8 Mrd USD. Az alumíniumkohó teljesítménye 2010-ben 585 kt/év lesz, de ezt a későbbiek folyamán 1,2 Mt/év-re növelik. A villamos energiát egy 1200 MW-os gáztüzelésű erőmű biztosítja. Mivel a gázt a helyi lelőhelyek adják, az alumínium tervezett költsége 1800 USD/t lesz (2007-ben a világpiaci ár 2800 USD/t). Az alkalmazottak várható létszáma 1100 fő lesz, az indulási időszakban a Norsk Hydro 200 szakembere is részt vesz a beüzemelésben.

Malaysia Sarawak tartományában a Rio Tinto (60%) és a Cahya Mata Sarawak (40%) konszern megállapodott egy 550 kt/év kapacitású alumíniumkohó építésére, amelyik 2010-ben lép üzembe. Később a tervek szerint 1,5 Mt/év-re bővítik. A kohó energia-ellátását vízi erőműből (Bakun Hydroelectric), valamint helyi olaj-, gáz- és szénalapú villamos erőművekből biztosítják.

Guinea 3,2 Mrd USD-os együttműködési szerződést kötött bauxitbánya és timföldgyár építésére az alábbi vállalatokkal: Global Alumina (4/12), BHP Billiton (4/12), Dubai Aluminium (3/12) és Mubadala Dev. Co (1/12 – Egyesült Arab Emírség). A beruházást 233 Mt bauxitvagyonra tervezik, melyből évente 9 Mt-át bányásznak ki és 3 Mt timföldet állítanak elő. A termelés 2011-ben indul. A bánya és a timföldgyár 100 km-re van a Kamsar tengeri kikötőtől, ameddig a szükséges infrastruktúrát is (út, vasút) ki kell építeni.

Kína-Ausztrália: a Chalco vállalat (Aluminium Corp. of China) és Ausztrália Queensland tartományának kormánya augusztusban megállapodást kötött egy 3 Mrd USD értékű beruházásra. Az Aurukun térségben fekvő bauxitvagyonra egy 6,5 Mt/év kapacitású bányát nyitnak, és ehhez Townsvilleben (Ausztrália) egy timföldgyárat építenek, melynek termelése 2,1 Mt/év lesz. Tervükben szerepel a bauxit szállítása a bányától a timföldgyárig, valamint a tengeri kikötő átépítése is a timföldnek a hajókba történő rakodására. A beruházás 3 éves időtartamára ez az építkezés 2300 főnek ad munkát, majd a továbbiakban 600 főnek biztosít állandó munkahelyet Queensland-ben.

Oroszországban márciusban egyesítették a két nagy alumínium-termelő, a Rusal és a Sual, valamint a Glencore International alumíniumvagyonát. Ezzel párhuzamosan a Rusal 350 M USD-os rekonstrukciót indított a bratszki alumíniumkohónál (az 1 Mt/év termelésével jelenleg ez a legnagyobb a világon), valamint a másik óriás kohónál Krasnojarszkban. Mindkét kohó energiaellátását vízi erőművek biztosítják. A rekonstrukció célja a gyártási folyamat korszerűsítése, valamint a szennyező gáz kibocsátás nagyfokú csökkentése.

Engineering and Mining Journal 2007. szeptember

Bogdán Kálmán

A vasércbányászat hírei

A világ vasércbányászatának éves termelése 2006-ban 12%-kal nőtt 2005-höz képest, és meghaladta az 1,5 Mrd tonnát. A termelés leginkább 4 országban – Brazília, Ausztrália, Kína és India – emelkedett.

A világ vasérctermelése 2006-ban (Mt): Svédország 23,3, Kazahsztán 18,6, Oroszország 103,9, Ukrajna 73,1, Kanada 34,1, USA 52,9, Brazília 318,6, Venezuela 22,1, Mauritánia 11,1, Dél-Afrika 41,2, India 165, Kína 276,4, Ausztrália 275,1.

A legnagyobb exportőrök: Brazília, Ausztrália, India, Dél-Afrika és Kanada. Kazahsztán, Oroszország és Ukrajna is sikeresen visszatért a nemzetközi kereskedelembe, de jelenleg még a szűk szállítási kapacitás korlátozza az exportjuk növelését.

A legnagyobb importőrök: Kína (326 Mt), Japán (134 Mt) valamint Németország és Dél-Korea. Európa a világ összes importjának a 22%-át teszi ki.

A vasérctermelést és a piacot is 3 cég ellenőrzi (az összes termelés 35%-át), mégpedig a brazil CVRD, a brit Rio Tinto és az ausztrál BHP Billiton. Ez a három cég ruház be legtöbbet az új bányák nyitására, valamint a meglévők fejlesztésére.

India nagy lépésekben megkezdte a fejlesztéseit, és 2020-ig el akarják érni a 290 Mt/év termelést.

Kína két utat jár: fejleszti a hazai vasércbányáit, és hatalmas összegekkel beruház külföldön (Brazíliában, Mongóliában, Ausztráliában, Gabonban, Algériában és Argentínában). Általános megállapítás, hogy Kína lesz a jövőben a világ vasércbányászati iparának a motorja.

Engineering and Mining Journal 2007. szeptember

Bogdán Kálmán

A szénbányászat hírei

Még mindig a szén felhasználása növekszik leggyorsabban a fosszilis tüzelőanyagok területén, és az acélpár egyre növekvő kokszigényének kielégítésében. Semmi jel nem mutat lassulást. A világ összes termelése 2006-ban 3079 Mt volt.

Az első 10 ország termelése 2006-ban (Mt): Kína: 1212,3, USA: 595, India: 209,7, Ausztrália: 203,1, Dél-Afrika: 144,8, Oroszország: 144,5, Indonézia: 119,9, Lengyelország: 67, Németország: 50,3, Kazahsztán: 49,2.

Kína termelése 2006-ban több mint 8%-kal emelkedett. A legnagyobb vállalata a Shen Hua Group Corp. Ltd., amely 203 Mt szenet termelt. Tervük szerint 2020-ig 5 Mrd USD-t fognak költeni új szénmezők kutatására. A szén villamos erőtű felhasználásánál nagymértékben alkalmazzák a ma ismert legmodernebb technológiákat (clean-coal, carbon capture).

Az USA állásfoglalása szerint az energiaellátásuk egyik legfontosabb forrása a szén. A hazai igények kielégítésénél a cseppfolyósított szén technológia elterjesztésére törekszenek. Termelésüket 2010-ig 75 Mt-val fogják növelni.

India ismert szénkészlete 260 Mrd t. Kormányzati szinten támogatják a szén villamos erőtű felhasználását.

Ausztrália termelését szinten tartja, de ehhez 2007-ben nagy beruházásokba kezdtek a multinacionális cégek, az Anglo Coal Australia, a Mitsui Coal, a Rio Tinto, a Xstrata's és a brazil CVRD. Céljuk többek között az acélgártásukhoz szükséges kokszolható szén biztosítása.

Dél-Afrika termelési szintjét 2014-ig megtartja. Az energiaellátás 77%-át a szén erőtűvek biztosítják.

Oroszország: A korábbi Szovjetunió területén 3 ország – Oroszország, Ukrajna és Kazahsztán – adta a széntermelést. Ma az ország fő széntermelő bázisa a szibériai Kuznyeck (140 Mt/év) és a Pechora medence, valamint a Kelet-Donyeck-i terület. A legnagyobb felkutatott szénmező a 2,2 Mrd tonnás Elga. Exportját a szállítási kapacitás korlátozza (Angliába a murmanszki kikötőtől), míg az ázsiai piacra 9,9 Mt/év mennyiséget a Yakutugol teljesít.

Indonézia energiaellátását változatlanul a szenes erőművekre építi. Tervük szerint 2010-ig 20000 MW teljesítményű széntüzelésű erőművet építenek. Ez évben a termelésük el fogja érni a 180 Mt-át.

Lengyelország: Igen nagy konkurenciát jelent a lengyel szén számára az olcsó dél-afrikai, az ausztrál és az USA-beli szén. Kormányprogram indult a szénbányákból kitermelt metángáz nagyfokú felhasználására.

Németországban kormányhatározat született, hogy 2018-ig támogatják a széntermelést, de 2012-ben felülvizsgálják az éves széntermelés mértékét.

Mining Magazine 2007. szeptember

Bogdán Kálmán

Küzdelem a Rio Tinto megszerzéséért

A világ legnagyobb bányavállalatai keményen megdolgoznak egymást abban a felvásárlási küzdelemben, amely az ausztrál és a brit tőzsdéken jegyzett Rio Tinto feletti irányításért folyik. A szintén ausztrál székhelyű BHP Billiton, a világ legnagyobb bányászati társasága még tavaly novemberben tett keresetlen ajánlatot szektortársára, amely akkor meglehetősen erős ellenállást tanúsított a vállalategyesítés gondolatával szemben.

A BHP tegnap több mint 20 milliárd dollárral toldotta meg ajánlatát, amely így összesen 147,4 milliárd dollárra emelkedett. A társaság ezzel akarja ellensúlyozni azt a hirtelen támadt érdeklődést, amelyet az Aluminium Corporation of China (Chinalco) és az Alcoa mutat a Rio Tinto iránt, ám továbbra sincs könnyű dolga, hogy beolvassza a világ harmadik legnagyobb bányavállalatát, és ezzel szinte behozhatatlan piaci előnyre tegeyen szert szektortársaival szemben.

Az S&P által még novemberben végzett elemzés szerint pedig amennyiben a vállalategyesítés sikerrel jár, az további tárgyalásokat kezdeményezhet a szektorban, amely így akár jelentős mértékben is átalakulhat 2008 során.

A helyzet azonban nem ad feltétlen optimizmusra okot, és ezt a befektetők is jól érzékelik. A BHP részvényeinek árfolyama Sydneyben 20 éve nem látott mértékben, mintegy 7,5 százalékkal esett tegnap, mintegy 10 milliárd dollárral megrövidítve a bányavállalat piaci értékét. A BHP felszórólt ajánlata, ami 13 százalékkal magasabb a korábinál, jelenleg minden egyes Rio Tinto részvényért cserébe 3,4 BHP részvényt kínál.

A két cég vezetésének megegyezése esetén ráadásul a BHP mintegy 85 milliárd dolláros kölcsönrel a háta mögött kezdhetne bele az új társaság átszervezésébe, amivel az egyik legnagyobb hitelprofillal rendelkező céggé válna a történelemben. Egyelőre úgy tűnik, a bankok vállalják a kockázatos birodalomépítést, hiszen a Goldman Sach, a Citigroup és öt további bank is garantálta, hogy a sikeres megegyezés esetén hajlandóak a világ eddigi legnagyobb vállalati hitelét, 55 milliárd dollárt a BHP Billiton rendelkezésére bocsátani.

NAPI Online 2008. 02. 06.

Legeza Miklós

Emlékezés az Olajág temetőben

Nagyon részletes Pennsylvania-térképre van szüksége annak, aki One Metert akarja megtalálni. A Pittsburghtól délkeletre lévő település semmiről sem nevezetes, legalábbis semmi jóról. 1907. december 19-én a faluszélen lévő Darr bányában bekövetkezett sújtólégrobbanásban 239 ember vesztette életét. Ez volt az amerikai bányáipar történetének második legsúlyosabb szerencsétlensége, egyben a magyar szénbányászat leg-

több áldozatot követelő tragédiája. A halottak között ugyanis 116, az akkori Magyarországról kivándorolt bányász volt.

December 19-e az ortodox naptárban Szent Miklós ünnepe volt, így a bányászok közül a Közép-Európából nem sokkal korábban érkezett kétszáz görög katolikus aznap nem dolgozott. A magyarok ellenben igen, sőt az alkalmat kihasználva egyesek családtagjaikat is magukkal vitték. A fizetség ugyanis a felszínre küldött teli csillék számától függött. A bányász, amikor megpakolta a lóvontatású kiskocsit, ráakasztott egy, a számát viselő bilétát, amit főt gondosan elkönyvelték. A szabályzat lehetővé tette, hogy a bányásznak segítsenek. Így fordulhatott elő, hogy a 239 áldozat között egy tizenhárom éves fiú is akadt: apja vagy idősebb testvére vihette magával.

A 240, aznap a föld alá indult bányászból egyetlenegy élte túl a mintegy 600 méteres mélységben bekövetkezett robbanást. Tom Williams egy csapásra hírességgé vált, mégis egész életében tovább bányászott: akkoriban mással nemigen lehetett olyan jól keresni.

Fél évszázaddal később a bányászszakszervezet folyóiratában Pete Stary történész cikket publikált az okokról. A tanulmány címe: A legfontosabb a menedzsment hanyagsága. Az összes tragédia helyszínén fekete lóport használtak a vágókat mélyítő robbantásokhoz. A korabeli angliai tapasztalatokat figyelmen kívül hagyták, nem törődtek vele, ha egyes helyeken felgyülemlt a könnyen belobbanó szénpor. A bányákban sok volt a metángáz és rossz volt a szellőzés. A Darr bányában alighanem egyetlen napon múlt a 239 élet: ennyire lett volna szükség, hogy elkészüljön a jobb szellőzés érdekében korábban megkezdett járat. Már csak 12 méter hiányzott, azonban a vezetőség a termelékenységre hivatkozva nem engedte befejezni a fúrást.

A gáz jelenlétére elvben egy kanárinak kellett volna figyelmeztetnie: ha az alacsonyra tett kalitkában tartott madár elpusztult, a bányászoknak azonnal el kellett hagyniuk a vágatot, mert lábaiknál gyűlni kezdett a színtelen, szagtalan, de robbanásveszélyes metán. A bányászok akkoriban is lámpát hordtak a sapkájukon vagy a sisakjukon, csakhogy az még nyílt lánggal égett. Egyes teóriák szerint a sújtólégrobbanás akkor következett be, amikor délelőtt 11 óra 30 perc körül egy, a fején lámpát viselő bányász a keresztre tett rudat felemelve belépett a bánya lezárt szakaszába, ahol néhány nappal korábban metánt észleltek. A tényekre sosem derült fény, hiszen senki sem tudott beszámolni a mélyben történtekről. Azt azonban pontosan tudni, hogy 542 ember maradt megélhetés nélkül: 130 feleség, 300 gyermek és 112 magatehetetlen szülő.

1907 decemberét követően Amerika is rájött, hogy ez így nem mehet tovább. Hat hónapon belül felállították a geológiai szolgálat bányabaleseteket vizsgáló részlegét, és Pittsburghben megkezdte munkáját a bányamentési technológiákkal foglalkozó kutatócsoport. 1910 őszére megszervezték a bányaiügyi hatóságot, és a kongresszus bányabiztonsági törvényt fogadott el.

A One Meter határában lévő Olive Branch (Olajág) temetőben gyönyörűen gondozott, közös sírban nyugszik a szerencsétlenség 71 áldozata, közülük 49-en névtelenül. A sírkövet még 1909-ben állította az amerikai magyarság legrégebbi, a mai napig meglévő szervezete, az Amerikai Magyar Szövetség. A temető szélén, mint errefelé több helyen is, emléktábla tünteti fel a legfontosabb adatokat, ismét csak utalva a magyar bányászok emlékére.

Szeptember végén az AMSZ, az Olive Branch baptista templom gyülekezete és a helyi hagyományőrzők emlékünnepeket rendeztek. Az amerikai mellett a magyar himnusz is felcsendült, a beszédek méltatták a száz évvel korábban élt bányászok hősieit, önfeláldozó munkáját, amellyel gyermekeiknek akartak szebb jövőt biztosítani.

Baranyai Péter

Könyvismertetés

Karsztvízsüllyesztés a Dunántúli-középhegységben

Alföldi László, a földtudományok doktora és *Kapolyi László*, az MTA rendes tagja szerkesztésében (A kiadó: MTA Földtudományi Kutatóintézet, Budapest, 2007) jelent meg a Bányászati karsztvízszint-süllyesztés a Dunántúli-középhegységben c. (és Rekvium a Dunántúli-középhegység karsztvízszint alatti bányászkodásért alcímű) könyv. A könyv szerzői: *dr. Alföldi László*, *dr. Csepregi András* és *dr. Kapolyi László*.

A könyv a Dunántúli-középhegység földtani körülményeit ismerteti, valamint a karsztvízszint alatti szén- és bauxitkészleteket. Részletesen elemzi a karsztvíztermelés hatását a Dunántúli-középhegység vízháztartására, állapotértékelése kitér a Ny-bakonyi víztest, a Ny-dunántúli termálkarszt, a Balatonfelvidék, a K-i Bakony és a Vértes D-i víztest, az É-i Bakony és a gerecei víztest, az É-dunántúli termálkarszt, az ÉK-dunántúli víztest, Budapest környéki termálkarszt, a nógrádi rögök és a nógrádi termálkarszt hidraulikai modelljeire.

Olvashatunk az ásványi nyersanyagok hasznosításával összefüggő gazdasági folyamatok általános tendenciájáról, a rendszer- és függvényszemléletű ásványvagyon-gazdálkodás célszerűségéről.

A függelékben a jelentések, határozatok és események időrendi felsorolása található az alábbi bontásban: a hazai szénfeltárás és kutatás kezdetei, az első nagy eocén szénkutatási láz, az eocén szénkutatás utolsó fellángolása és a karsztvízszint alatti bányászkodás bezárásához vezető út.

A 138 oldalas könyvet igényes kartográfiai munka, színvonalas műszaki- és szövegszerkesztés jellemzi. A könyv az OMBKE könyvtárában is megtalálható.

Dr. Csaba József

„Magyaregry vonzásában” Helytörténeti olvasókönyv

A Keleti-Mecsek egyik legszebb helyén fekszik Magyaregry, amely a legtöbb magyar faluhoz hasonlóan a magyar királyság korai időszakától ismert. Nevezetesen 1353-ban történik első említése. Most viszont arról is nevezetes, hogy a falu környezetét, életét, életviszonyait viszonylag rövid időn belül a negyedik könyv ismerteti. Kevés falu büszkélkedhet manapság ilyen sorozattal. A község jelentős szénbányászati múlttal rendelkezik a 19. és 20. századból. Bányászatának emlékeiről *Kitaibel Pál* neves természettudós már a 18. század végén több alkalommal is említést tett. A múlt is elegendő okot adhatna arra, hogy a BKL Bányászat lapjain erről megemlékezzünk. A könyvet 2007. december 16-án mutatták be Magyaregryen a falu művelődési házául szolgáló, ún. „Arnold házban”.

A szóban forgó „Helytörténeti olvasókönyv” kiadója a Magyaregryiek Baráti Köre. Felelős kiadó *dr. Bihari Lajos*, a Baráti Kör elnöke. A könyvet szerkesztette *Páll Lajos*, a Baráti Kör titkára, aki már több helytörténettel foglalkozó művet gondozott. Lektorálta: *dr. Pestő László* nyelvész ny. egyetemi docens, *dr. Román Lászlóné* ny. megyei könyvtárigazgató.

A vallomások, életutak részben olvashatunk *dr. Stier Sándor* 1953-ban végzett okl. bányamérnök regényes életútjáról, aki egy magyaregryi első világháborús orosz hadifogoly és orosz feleségének gyermekeként született, és gyermekként települtek át szülei Magyarországra. Küzdelmes élete példa lehet a mai ifjúság számára. (Az egyik korábbi magyaregryi könyvben évfolyamtársának, barátjának, Fulmer József okl. bányamérnöknek életútját mutatták be.)

A Magyaregry ásványkincsei részben e sorok írója mutatja be a falu határában végzett alapos kutatásokat, a fellelt ásványkincseket és ezek főbb jellemzőit. A szénbányászat esetében időrendben megismerhetjük a kismélységű termelő kutatásokat, kitermelési próbálkozásokat. Ezek a munkálatok hosszú évtizedeket tettek ki az elmúlt két évszázad történetéből.

Olvashatjuk, hogy a nagy múlttal rendelkező és eredményesen dolgozó helyi iskola, óvoda hogyan jutott arra a pontra, hogy meg kellett szüntetni. Milyen hatással van ez a falu mai közösségére.

A falusi közösségek munkájába betekintést nyerhetünk. Ezen belül a „Húszéves a Magyaregryiek Baráti Köre 1985-2005” c. részben megismerhetjük, hogy a Baráti Kör szorgalmazta a falu bányászairól történő megemlékezést. Ennek keretében a *Keller János* Községi Ház parkjában 1987. május 1-jén felállították a „Mentés” címet viselő kétalakos bányász faszobrot, amely Hohmann József komlói fafaragó alkotása (ld. kép). A szobor talpazatán helyezték el annak a tizenkét magyaregryi bányásznak a nevét, akik az elmúlt közel száz év alatt életüket áldozták a mecseki szénmedencében végzett munkájuk során. Az emlékművet 2007-ben felújították.

A könyv további részeiben megismerhetjük a rendkívül színes népi hagyományokat, a népköltészet helyi kincseit és azt, hogy az innét indult népi-, képző- és iparművészek milyen módon voltak jelen a falu életében. Az orvvadász történetek és a falu humora színesíti az itt lakókról kialakult képet.

Dr. Biró József

Mgr. Mária Celková – Mgr. Mikuláš Celko – PhDr. Igor Graus: Kamaragrófok és bányászati-kohászati személyiségek portréi Szlovákia területéről a 17-19. században

A 192 oldalon, színes és fekete-fehér illusztrációkkal készült könyv teljes szövege és a képaláírásai két nyelven, szlovákul és németül jelentek meg, címe is kétnyelvű:

Portréty komorských grófov a osobností baníctva a hutníctva náuzemi Slovenska v 17-19. storoci

Porträts der Kammergrafen Persönlichkeiten der Berg- und Hüttenwesens auf dem Gebiet der Slowakei im 17. bis 19. Jahrhundert

A könyvet kiadta a Banska agentóra – Zvaz hutnictva, tazobneho priemyslu a geológie Slovenskej republiky, Košice 2007. ISBN 978-80-968621-8-4

A mű jelentős, interdiszciplináris jellegű (művészettörténeti, bányászattörténeti, történelmi segédtudományi stb.) forráskiadás, melyhez *PhDr. Jozef Labuda CSc.*, a Szlovák Bányászati Múzeum – Selmečbánya igazgatója írt előszót.

Mgr. Mikuláš Celko a selmečbányai Bányakamaragrófi Hivatal történetét vázolja a könyv első részében. A középkori előzményekből kiindulva tekinti át ezt a szervezetet, annak alakulását, differenciálódását. E részben olvashatunk a Magyar Kamarához, illetve a Bécsi Udvari Kamarához fűződő viszonyról, annak változásairól. Áttekintést kapunk az „utód” intézményekről is (pl. Magyar Királyi Főbányaigazgatóság).

A kötet „gerincét” *Mgr. Mária Celková* művészettörténész írta (Szlovák Bányászati Múzeum, Selmečbánya), aki már hosszú ideje foglalkozik a Selmečbányán fennmaradt – Európában is egyedülálló – bányászati és a rokon területeken működő vezetők bemutatásának portrékkal. A jelenlegi selmečbányai kollektív: 58 történelmi festmény, 25 grafikai portré, 3 kő epitáfium, 2 relief, 10 szobrászati emlék, 5 érem, 2 pipafej fennmaradt portré és 25 korabeli történeti fénykép.

A szerző ír a selmečbányai Főkamaraagrófi Hivatal, illetve a Kamaraudvar (Kammerhof) épületeiről, e Selmečbányán meghatározó műemlékekről. A Bányakamara épületében régóta őrizték a bányatügy vezetőiről folyamatosan készített reprezentatív portrékat. A becses sorozat meglétéről pl. már 1822-ben részletesebb leírást adtak.

Az alsó-magyarországi bányatügy vezetőinek megörökítésén túl a képek között megtalálhatók a Habsburg család (rökönság) és a Bécsi Udvari Kamara egyes vezető személyiségeinek ábrázolásai. De megjelennek szomolnoki, gölnicbányai bányászati vezetők is. A sorozatot igen jól kiegészítik a Selmečbányai Bányászati, Erdészeti Akadémia rektorairól, professzorairól stb. készült képek. A közölt grafikai anyag (kisebb átfedésekkel) nagyjából az Akadémia előjáróit dokumentálja.

Celková – részben a selmečbányai sorozat alapján – művészettörténeti elemzést ad a korabeli portréfestészetéről. Ezután részletesen bemutatja a gyűjteményben szereplő anyagokat. Kitér az ábrázolt személy archontológiai*, szakmai, életrajzi stb. adataira, és olvashatunk magukról az ezen ikonográfiai emlékeket alkotó művészekről is.

Kiemelendő, hogy a kötetben – igen kiváló minőségben – valamennyi tárgyalt kép, sőt esetenként annak valamilyen szempontból fontos részlete is közlésre kerül.

A közölt rendkívül értékes magyar bányászattörténeti ikonográfiai forrásanyag közelebb vihet egyes – a magyar bányászattörténetben nem vagy alig érintett – kérdések megoldásához. Pl. a bányászviselet, az egyenruha kialakulása, fejlődése, kapcsolata a korabeli katonai egyenruhával. A cutlas (díszkard), mint inszignia (hatalmat, méltóságot jelző jelkép) szerepeltetése, a bányászbárd (ugyancsak mint inszignia) elmaradása stb.

PhDr. Igor Graus a Szlovák Köztársaság Beltügyminisztérium Besztercebányai Állami Levéltára igazgatója, a kitűnő szlovák falerisztikus* a közölt anyagban megjelenő rendjeleket és kitüntetések elemzi. A falerisztikai* emlékek között hazai és külföldi darabok egyaránt megtalálhatók. Ír a jelvények tipológiájáról, a szalagviselés alakulásáról. Olvashatunk egyes bányászati vezetők Szent István Rendi díszöltözeteréről, és külön érdekesség az uralkodói kegyelmi érmek viselésének gyakorlatát.

A kötet elsősorban művészettörténeti, bányászattörténeti, történeti ikonográfiai* műnek tekintendő, de igen fontos lehet éppen a közölt anyag kapcsán az archontológia*, falerisz-

tika*, genealógia*, heraldika*, inszigniológia* szempontjából is. Nem érdektelen akár a viselettörténet vagy a fegyvertörténet szempontjából sem.

Dr. Pandula Attila CSc (ELTE)

* Magyarzatok:

archontológia: vezető személyiségek adataival foglalkozó történeti segédtudomány

falerisztika: kitüntetésekkel, rendjelekkel foglalkozó történeti segédtudomány

genealógia: leszármazástan, családfakutatás

heraldika: címertan

ikonográfia: történelmi személyek ábrázolásának vizsgálata

inszigniológia: hatalmi/méltósági jelvényekkel foglalkozó történeti segédtudomány

A világ szénhidrogén-vagyonáról

A Természet Világa c. folyóirat 2008. évi februári számában (p. 62-67.) jelent meg *Bárdossy György – Lelkesné Felvári Gyöngyi – Pogácsás György* „A világ szénhidrogénvagyonáról – publicisztika és valóság” c. cikke.

Az írás a szénhidrogénkészletek problémáit mutatja be, hol vannak a Földünkön hagyományos és nem-hagyományos szénhidrogén-előfordulások. Megismerhetjük a kutatás módszereit és kockázatait, a készletek kiszámítását és osztályozásait, az ismert szénhidrogénkészleteket és a termelést, valamint a jövő perspektíváit, a bizonytalanságokat és a kockázatokot. Az ábrák és táblázatok mellett számtalan olyan új irodalmi utalást és internetcímet is találunk, mint például egy nemrég alakult új társadalmi szervezet folyóiratát, amely nagy olajvállalatok geológusaiból, geofizikusaiból és egyetemi kutatóiból alakult (Association or the Study of Peak-Oil – ASPO néven). Az ASPO Newsletter minden számában elemzi a kőolaj- és földgáztermelés eddigi és jövőbeni alakulását 2050-ig.

Dr. Horn János

A Vocem Preco Hármaskönyv bemutatója

2008. január 30-án Tatabányán a Gál István lakótelepi Községi Házban, a pulpituson 8 db vaskos könyv mögé állt a szerző, *Kiss Csaba*. A nagy számú közönség érdeklődéssel várta, hogy mi következik: dőlni fognak a nevetéstől, vagy komoly dolgokról lesz szó? Ez is, az is bekövetkezett.

Ha Kiss Csaba szót kér a szakestélyeken, akkor mindenki nagy élményben részesül. Az összejöveteleken mindig újat mond, soha nem ismételi, mondanivalója mindig aktuális, humora pedig utolérhető. De Kiss Csaba tud komoly is lenni. Ezt tapasztaltuk most. Mint a könyvbemutató előadója elmondta, a bányász hagyományok és őrzésük sok embernek ad jó érzést, elfoglaltságot, vidámságot és lehetőséget az összefogásra. Ugyan a bányák sok helyen bezártak – főleg a széntermelő üzemek –, mégis megállapítható, hogy a hagyományörzés mértéke növekszik. Erre sok példa van külföldön is, és így kell lennie hazánkban is.

A hagyományörzés nemcsak a diákok, az egyetemi hallgatók privilégiuma, hanem minden bányászé. Újabb rendeznek már szakestélyeket a gépészek, a jogászok és más miskolci karok, sőt más egyetemek is, és vannak német, szlovák, lengyel bányász szakestélyek is. Nekünk a legszebbek a selmeči, a soproni, a miskolci hagyományokon szerveződő rendezvények. Mi adja a magyar bányász szakestélyek savát-borsát? A dalok, a humor, a szabályok és egy kis komolyság is. Mindezt kell egy egészé ötvözni.

Kiss Csaba ezután rátért a saját 2,92 kg-os, 1158 oldalas könyvére, amely a „Voce Preco Hármaskönyv” címet viseli. Nem maradt el a humor sem, amikor az alkotást olyan alátétnek titulálta, amellyel alá lehet támasztani egy széket, aminek egyik lába 7 cm-rel rövidebb. A könyv 957 példányban jelent meg (utányomás nem lesz). A szerző 1966 óta gyűjtötte a bányász hagyományok, szakestélyek, összefüvetek általa írt és előadott anyagait. A korábbiakat régebbi két könyvében adta közre (1961-1981 és 1981-1989). A mostani „hármaskönyv”, ezeket is tartalmazza és az újabbakat 2007-ig, befejezve több mint 30 év munkáját.

Mit mondhat az olvasó a hármaskönyvről? Írhatom a közös véleményt: fantasztikusan jó! Gondoljuk el, hogy megnyit neveltünk egy-egy szakestélyen, pedig akkor csak az élvezetek töredékét kaptuk. Ebben a könyvben az egészet kapjuk. Ezért ajánlom, hogy ha valaki rosszkedvű, akkor emelje le a polcra ezt a könyvet, olvasson bele és garantálom, felvidul. Persze, nem lehet azzal a szándékkal kézbe venni, hogy egyszerre végigolvassuk mind az 1158 oldalt, azt kell ten-

nünk, hogy valahol felütjük és beleolvassunk, azután jól érezzük magunkat. Tegyük ezt meg mi is! Üssük fel a könyvet az 558. oldalon és idézzük, mit olvasunk az oldal alján:

„Nehogy már a megfoghatatlan számítson, pedig a végén csak és kizárólag az jelenthet valamit. Nem tapintható, de nem is lopható el, el sem lehet veszíteni, ellenben örökölheto, örökítheto kéne hogy legyen. Benne van a szívben, benne a fejben, úgy nevezik: érzés és tudás együtt a bölcsesség. Ettől kellene, hogy éveink szépek legyenek. Most. Nem húsz, nem negyven évvel ezelőtt. Az akkor volt, a jelen meg most van, és így jövő is lesz. A megfoghatatlannak delejes erővel nevelnie, sugározni kéne, ami úgy adható és úgy vehető át, hogy aki kapja, veszi, észre se vegye, hogy erendően vevő rá.”

Az előadás után – sorsolással – a 8 könyv gazdára talált. Köszönet érte a Bányász Hagományokért Alapítványnak. Köszönetet mondunk Kiss Csabának a könyv megírásáért, a munkatársának a mű kiadásáért és az OMBKE Tatabányai Csoportjának a könyvbemutató megrendezéséért.

Sóki Imre

Kiss Csaba alias Balhész Charley: VOCEM PRECO HÁRMASKÖNYV című könyvének esetleges újrakiadási lehetősége

A szerző 321 szakestélyének „vidám és komoly pohár” fölszólalásait, a bányász-kohász-erdész firmatársakkal együtt megélt 1966-2007 közötti negyvenegy esztendő selmeci szellemű történéseit, „éczagyújteményeit” összefoglaló 1160 oldalnyi, A4 formátumú, kemény táblás kötésű, 3 kg súlyú életműve tavaly az előrendelések alapján 957 példányban jelent meg és kézbeadásra is került.

Számos – a meghirdetett határidőn túl, késve érkező – érdeklődésre Kiss Csaba megváltoztatta a kizárólag csak egyetlen kiadás ésszerűségére vonatkozó álláspontját.

Amennyiben 2008. július 31-ig – egyelőre előrendelési pénzek feladása nélkül – az önhordó konstrukciót minimális mértékben biztosító darabszámú igénylés érkezik (írásban vagy élőszóban) a szerzőhöz (habeas.kft@chello.hu, 2837 Vértesszőlős, József Attila u. 24., telefon: 30/3518 748) és az ezt követő kiértesítések alapján az eredeti meghirdetés elveitől hű, 9 eFt/db-os (ÁFÁ-val) megrendelési összegek 2008. augusztus végéig beérkeznek, úgy az idén még mód nyílhat a változatlan formájú, kivitelű újranyomásra, és e második kiadás november végéig történő kézbeadására.

Ha az első kiadást lehetővé tévő, teljesnek gondolt szponzoráláson túl mégis akadna új támogató, megfelelő számlaadás mellett ennek ára bruttó 15 eFt/db. Ez esetben a támogató könyv végi méltó feltüntetése ugyanúgy természetes, mint az első kiadásban volt.

Ha a kellő számú igénylő mégsem jönne össze, minden jelentkezőt arról is értesítünk.

Jó szerencsét! Üdv az erdészek!

Kiss Csaba

BDSZ-MABOSZ együttműködési megállapodás

A Magyarországi Bányásztelepülések Országos Szövetsége (MABOSZ) a Bánya- és Energiaipari Dolgozók Szakszervezete (BDSZ) kezdeményezésére jött létre 2005 végén, az európai uniós példák alapján. Bírósági bejegyzése 2006. május 2-ával történt meg.

2007. december 3-án a két szervezet együttműködési megállapodást írt alá, melyben kinyilatkoztatták, hogy fontosnak tartják a BDSZ és szervezetei, valamint a területileg illetékes önkormányzatok szoros munkakapcsolatát a fejlesztési stratégia, a pályázati, finanszírozási források feltárása, megpályázása, a környezetvédelmi teendők összehangolása, a hagyományörzés, a munkahelyteremtés és a helyi nyugdíjas bányászszervezetek működési feltételeinek segítése területén.

A folyamatos kapcsolattartásra mind a BDSZ, mind a MABOSZ koordinátort jelöl ki, a szervezetek elnökei pedig évente értékelik a megállapodásban foglaltak teljesítését.

H. J. – K. P.

Látogatás a bochumi bányamúzeumban

Németországban írásos emlékek a XII. században említik először a kőszénlelőhelyeket. A XIX. századig kisebb völgyekben külszíni fejtéssel bányászták a szénét. A mélyművelés feltételei a XIX. században teremtődtek meg. Az első mélyművelésű aknát széntermelésre 1834-ben Essen-Burbach közelében nyitották.

A szénrelé párhuzamosan a vasércbányászat is jelentősen fejlődött, ez alapozta meg a Ruhr-vidéki városok erőteljes fejlődését. 1849-ben Mülheimben helyezték üzembe az első modern nagyolvasztót, amelyet faszén helyett koksszal fűtöttek.

Fafűtéssel már 1758-ban olvasztották ércet. Essen, Duisburg, Dortmund városok területein, a Ruhr és a Lippe folyók között fejlődött ki a világ egyik legnagyobb ipari központja. A 18 nagyvárost is magában foglaló területen a nehézipar mellett a gépgyártás, a vegyipar is gyorsan fejlődött. Ide tartozik Bochum is modern iparral és városnegyedekkel, a Ruhr-vidéki bányászat központja kulturális és oktatási intézményekkel. Egyeteme – a Ruhr Univerzität – a bányá- és gépészmérnök képzés egyik legnagyobb intézménye.

A Bányászati Múzeumban – Bergbaumuseum – a római kortól kezdődően átfogó képet kapunk a világ bányászatáról és a természeti kincsekről. A múzeum épülete impozáns látványt nyújt hatalmas méreteivel, a főbejárat magas oszlopaival és az épület fölé emelkedő 70 méteres függő aknatornyal.

Szeptember 2-án baráti támogatással lehetőségem volt a múzeumot meglátogatni. Előzetes telefonos egyeztetéssel délután a múzeum igazgatója, *Prof. dr. Rainer Slotta* személyesen fogadott két barátommal együtt. Az irodájába vezetett és itt röviden tájékoztattam a Salgótarjáni Bányamúzeum történetéről, majd egy bányász fokost, egy korsót és egy fényképalbumot adtam át.

Az igazgató úr ismertette a múzeum történetét. Elmondta, 1930-ban alapították és most a világ egyik legna-

gyobb bányamúzeuma. 12 000 m² kiállítási területtel rendelkezik. 120 fő az állományának, ebből 25 fő a kutatói gárda, akik ma is a világon lévő bányák történetét, hagyományait kutatják. Évi 400 000 látogatójuk van. A múzeum fenntartását az önkormányzat, a termelő vállalatok és 50%-ban az állam támogatja.

A főbejáraton belépve, a hallban a mennyezetről több mint száz bakancs, csizma, síttes ruha lóg, mint egy régi bányá-öltözőben. 25 hatalmas kiállítóteremben közel 7000 különféle makett látható 50 cm-től 50 m-ig. Nagyobb része mozgatható, működőképes. Egy 300 személyes színházterem, egy 50 és egy 30 személyes tárgyaló, 3 tanterem iskolai oktatások tartására, 2 tanteremben az óvodásokra szakképzett óvónők vigyáznak. A Szent Borbála-szobrok, képek, emléktárgyak két nagy terem megtöltenek, ezenkívül több száz arany, ezüst, drágakövekkel díszített dísz tárgy a világ különböző bányavidékeiről.

A múzeum célja: a gazdag kiállítási kínálattal bemutatni a bányászat fejlődését a világon, párhuzamosan a szociális és kulturális lehetőségekkel. A kiállított eredeti gépek, berendezések, megszámlálhatatlan modell bekapcsolhatók, egy részét a vendégek is kezelhetik. Áttekintést ad a világ bányászati technológiáiról. A múzeum alagsorában 15 m mélyen, 2,5 km hosszú, néhol 2-5 m magas vágat húzódik, melyekben mindenféle ácsolati forma megtalálható. Úgy érzi a látogató magát, mintha igazi bányában járna. 12-15 féle elővájás vékony és vastag telepekben, különféle fúró- és fejtőgépekkel felszerelve, 4-5 faácsolatú, mechanikus súrlódású, majd hidraulikus támokkal biztosított 30-40 m-es frontfejtés, közülük egy-kettő láncos vonszolós szállítással. Két önjáró pajzsos frontfejtés, majd egy 60 m hosszú Heimsheid-pajzsos frontfejtés, kéttárcsás marófejjel.

A vágatokban végig keskeny nyomtávú vasút húzódik, két villamos mozdony, néhány személyszállító kocsival. Ide csak előzetes bejelentkezéssel lehet lemenni, idegenvezetővel. Mi ezt is körbejártuk egy felkészült kiállítás-vezetővel. A látogatás befejezése után lehetőség van egy működő kassal (10 személyes) az aknatorony tetejére felmenni (60 m magas). Innen csodálatos kilátás nyílik a városra és a környező hegyekre.

A több mint 3 órás sétát megköszöntem az igazgató úrnak, és meghívtam őt, látogasson el Salgótarjánba, ha ideje engedi, szeretettel várjuk.

Az egyik német barátom, akivel megnéztük az ottani kiállítást, májusban itt járt Salgótarjánban. Végigjárta a bányát és mély benyomást tett rá a bányajárás, hogy ilyen körülmények között kell dolgozni a bányásznak. Annyit mondott a látogatás végén: ne búsuljak, a mi bányánk más, valódi, csorog a víz, gombás az ácsolat. Ez valódi, ez eredeti, itt érződik a bányamunka nehézsége. Érződik a sok-sok veszély minden percben, ami a bányászt fenyegeti. Ezt így kell hagyni, ez így valódi, ezt meg kell ismerni a látogatóknak.

Vajda István

A világ legnagyobb ligniterőműve

Az RWE Power társaság az összes engedély birtokában elkezdte Németországban a Neurathi Hőerőmű beruházását. Az erőműben két 1100 MW teljesítményű blokk lesz, amelyek a lignittüzeléssel üzemelőek közül a legnagyobbak lesznek, emellett hatásfokuk eléri a 43%-ot. Az RWE honlapján bő hír- és fényképanyag található.

MVM Közleményei, XLIV. évf. (VEÖ Journal 06/9)

Dr. Horn János

Nagy Britannia új atomerőműveket tervez

A brit kormány hazai és nemzetközi vállalatokat kért fel atomerőművek építésére, a Nuclear Decommissioning Authority 18 lehetséges helyszínt kínál. A kormány a régi reaktorokat le akarja állítani, ami az atomenergia részarányát 19-ről 6 százalékra csökkentené, de most elkötelezték magukat az új generációs atomerőművek kiépítésére.

faz.net / www.servian.hu

PT

FÚRÁS-ROBBANTÁSTECHNIKA 2008 nemzetközi konferencia

Helyszín: Vác főterén lévő Pannónia ház – konferenciaterem
Időpont: 2008. szeptember 16-18.
Rendező: Magyar Robbantástechnikai Egyesület
Társrendező: Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület

Az előadásra és megvitatásra kerülő kérdéscsoportok:
– Fúrás technika fejlődése
– Robbantással összefüggő környezetvédelmi megoldások
– Robbantóanyagok gyártása, forgalmazása, tárolása
– Bányászati robbantások
– Építmények és egyéb műtárgyak robbantásos bontása
– Különleges műszaki feladatok megoldása robbantással
– Szabályozás, minősítés

A rendezvény részvételi díja a korábbi évekével azonos: **42000 Ft + 20% ÁFA**, az összeg tartalmazza:
– a szervezéssel kapcsolatos költségeket,
– három ebéd, két vacsora, az előadások szüneteiben a kávé és a frissítő italok költségeit,
– a szakmai kirándulás, valamint
– a konferencia kiadványa és az előadások tolmácsolása költségeit.

A konferenciával egyidejűleg, a helyszínen lehetőség lesz **szakmai anyag kiállítására** is – díjmentesen.
A konferencia-kiadványban lehetőséget adunk a **cégüket (tevékenységüket) bemutató ismertető** elhelyezésére is, mely igényt szíveskedjenek bejelenteni. (Ára oldalanként: 10000 Ft + 20% ÁFA)

Szállás: a gödi **APHRODITE HOTEL**-ben, valamint a váci **MOTEL 21 PANZIÓ**-ban.
(A várható szállásköltségek a jelentkezési lapon található, a szálláshelyen közvetlenül fizetendők.)
Közlekedés: A két szálláshelyszín és a konferencia rendezvényei közötti szállításhoz bérelt busz áll rendelkezésre, mely a résztvevőket szálláshelyükről szeptember 16-17-18-án reggel Vác főterére, továbbá 16-17-én este, ill. 18-án ebéd után a szálláshelyre visszaszállítja.

A rendezvényen való részvételi és kiállítási szándékát, valamint a konkrét szálláshely megjelölését, a konferencia részletes programját és az előadások címét is tartalmazó **tájékoztató** megismerése után, legkésőbb **június 16-ig** lehet bejelenteni.

A konferenciával kapcsolatos bármilyen kérdésben felvilágosítást ad:
Tumbász András Tel.: 30/303 77 82, Fax: 35/380-816, tumbi@dunaweb.hu
Nemes József Tel.: 22/324-284, Mobil: 70/224-31-54, marehu@gmail.com
Az előzetes tájékoztató megtekinthető és a jelentkezési lap letölthető: a <http://www.mare.info.hu> honlapról.

A Konferencia Szervező Bizottsága

MEGHÍVÓ

Az **Országos Magyar Bányászati és Kohászati Egyesület Bányamérő Szakcsoportja**
és a **Magyar Bányamérő Alapítvány**
tisztelttel meghívja Önt és munkatársait a
XLVII. Bányamérő Továbbképző és Tapasztalatcsere
rendezvényre

Időpont: **2008. június 4-6.**

Helyszín: **Hotel OKTÁV, Esztergom-kertváros**

A rendezvény kerettémája: **Bányamérés – jogi környezet – gazdasági kihívások**
A rendezvény a 103/2006. (IV. 28.) Korm. rendelet alapján a Magyar Mérnöki Kamara által akkreditált, szabadon választható továbbképzés, résztvevőknek 3, előadókknak +1 pont.

Részvételi díj **21 000 Ft + 20% áfa**, kedvezményes részvételi díj a nyugdíjukon kívül más jelentős jövedelemmel nem rendelkező egyéni befizetőknek **15 000 Ft + 20% áfa**. **Jelentkezési határidő: 2008. április 30.**

További információ: dr. Barátosi Kálmán, 06-1-301-2945, kalman.baratosi@mbfh.hu vagy 06-1-208-3574,
baratosi.kalmanne@chello.hu
Tóthné M. Zsuzsa: 06-1-355-9695